

MIKROBIOLOGIA POLSKA W OKRESIE DWUDZIESTOLECIA MIĘDZYWOJENNEGO

Władysław J.H. Kunicki-Goldfinger

Przedstawiany tu szkicowy rys historyczny polskiej mikrobiologii w dwudziestoleciu międzywojennym jest z konieczności bardzo krótki i ogólnikowy. Szkic taki może mieć jakąś wartość jeśli jest zaopatrzony w bibliografię prac opublikowanych przez polskich mikrobiologów w tym czasie. Ze względów technicznych i oszczędnościowych bibliografia ta, mimo iż liczy około 1700 pozycji, nie jest kompletna. Eliminowano z niej prace powtarzane równolegle w kilku czasopismach, a także prace kazuistyczne, medyczne i weterynaryjne oraz prace technologiczne przemysłu fermentacyjnego, mleczarskiego, spożywczego itp. Z uwagi na oszczędność miejsca zrezygnowano też z opublikowania tytułów prac. Ponieważ jednak bibliografia ułożona jest według haseł merytorycznych, więc o tematyce tych prac Czytelnik jest informowany.

Więcej szczegółowych informacji o wybitniejszych osiągnięciach mikrobiologii polskiej znajdzie Czytelnik w „Migawkach z dziejów mikrobiologii polskiej” (*Postępy Mikrobiologii*, 26, 135, 1987) oraz w rozdziale poświęconym historii mikrobiologii w latach 1918–1951, który obecnie przygotowałem do V tomu „Historii nauki polskiej”. W rozdziale tym na 60 stronach omawiany jest dość szczegółowo dorobek organizacyjny, badawczy i szkoleniowy polskiej mikrobiologii. Niestety, z uwagi na zasady przyjęte przez Redakcję „Historii nauki polskiej” nie można było zamieścić tam bibliografii. W tej sytuacji podana tu bibliografia uzupełniać będzie wspomniany rozdział „Historii nauki polskiej”. Z tego też względu numery pozycji bibliograficznych są w tym szkicu i w rozdziale o historii polskiej mikrobiologii w latach 1918–1951 identyczne.

Wyjaśnienia wymagać może jeszcze to, iż omawiany tu okres rozciągnięty został na pierwsze lata po II wojnie światowej. Jest to uzasadnione tym, że do roku 1951 nauka w Polsce rozwijała się w schematach organizacyjnych ukształtowanych przed rokiem 1939 oraz, zwłaszcza w pierwszych latach powojennych, na podstawie ustaw i przepisów sformułowanych w okresie międzywojennym. Szczęśliwie się składa, że V tom „Historii nauki polskiej” obejmuje również okres do roku 1951.

Mikrobiologię w Polsce po r. 1918 kształtowali ludzie, prowadzący badania mikrobiologiczne już wcześniej, często na obczyźnie. Wśród nich, z uwagi na wagę tych badań w nauce światowej, zasługują na wymienienie przynajmniej

Adam Prażmowski, Odo Bujwid, Filip Eisenberg, Bronisław Niklewski, Adam Wrzosek, Kazimierz Bassalik i Ludwik Hirszfild [poz. lit. 1–7]*.

Przegląd badań rozpoczniemy od prac serologicznych. Wprawdzie dziś immunologia jest dyscypliną nauki zupełnie odrębną od mikrobiologii, ale do II wojny światowej problematyką immunologiczną zajmowała się gałąź nauki, wówczas nazywana serologią, uprawiana z reguły łącznie z bakteriologią, często przez badaczy, którzy zajmowali się jednocześnie mikrobiologią. Badania te w Polsce rozpoczął L. Hirszfild i jego współpracownicy. Wymienić tu trzeba prace nad grupami krwi u ludzi i nad tzw. serologią konstytucyjną [poz. 8], nad grupami krwi u zwierząt [poz. 9], nad relacjami serologicznymi między matką a płodem [poz. 10], nad serologią chorób nowotworowych [poz. 11], nad mechanizmami reakcji serologicznych, jak odczyny wiązania dopełniacza, aglutynacji i precypitacji [poz. 12], nad chemiczną budową antygenów bakteryjnych, zwłaszcza bakterii jelitowych [poz. 13]. Stosunkowo niewielu badaczy zajmowało się zagadnieniami ewolucji mechanizmów odpornościowych [poz. 14], odkrytym w Polsce zjawiskiem leukergii, czyli zlepiania się leukocytów [poz. 15] oraz reakcjami serologicznymi przy inwazjach pasożytniczych [poz. 16]. W PZH (Państwowy Zakład Higieny) oraz w PINGW (Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego) prowadzono prace nad unowocześnianiem i doskonaleniem produkcji surowic i szczepionek ochronnych [poz. 17].

Prace bakteriologiczne będą rozpatrywane według podziału na grupy systematyczne drobnoustrojów. Riketsjami zajmowały się głównie ośrodki lwowski i warszawski, a ówczesne osiągnięcia polskie w tej dziedzinie liczyły się w nauce światowej; na wzmiankę zasługuje pierwsza skuteczna szczepionka przeciw durowi płamistemu, opracowana przez Weigla [poz. 18]. Światową wagę miały też badania nad *Mycoplasma*, prowadzone w Krakowie i Bydgoszczy [poz. 19]. Taką samą, a może nawet większą wagę w literaturze światowej miały prace nad bakteriami śluzowymi (*Myxobacterales*) i nad śluzowcami, prowadzone przede wszystkim we Lwowie, a także ze Lwowem związane prace nad aparatem jądrowym u bakterii [poz. 20]. Pionierski charakter miały też publikacje warszawskiego ośrodka nad bezbakteryjnymi hodowlami zwierząt [poz. 21].

Stosunkowo najliczniejsze były prace poświęcone zarazkom chorób ludzi i zwierząt. Duża część tych badań pochodziła z PZH, PINGW oraz uniwersyteckich ośrodków w Warszawie, Lwowie, Krakowie, w mniejszym stopniu z Poznania i Wilna. Liczne prace dotyczyły pałeczek okrężnicy, odmienia, rzekomodurowych i durowych [poz. 22], pałeczek czerwonych [poz. 23]. Mniej prac poświęcono pałeczkom otoczkującym, głównie pałeczkom twardzieli [poz. 24], pałeczkom zakaźnego ronienia u bydła [poz. 25] oraz paciorkowcom [poz. 26]. Odrębnie

* Omówienie tych prac i ocenę ich wartości znajdzie Czytelnik w moim artykule w *Post. Mikrobiol.* 26, s. 135–154 (1987).

należy wymienić wyizolowany i opisany w kraju *Streptococcus diacetylactis* [poz. 27]. Stosunkowo nieliczne prace poświęcono enterokokom [poz. 28], meningokokom [poz. 29], pneumokokom [poz. 30] i gronkowcom [poz. 31]. Nieco liczniejsze były badania nad maczugowcami błonicy [poz. 32], a stosunkowo liczne i dość wszechstronne nad prątkami gruźlicy [poz. 33], w tym nad stosowanym w szczepieniu przeciw gruźlicy szczepem BCG [poz. 34]. Sporo prac dotyczyło przetrwalnikujących beztlenowców [poz. 35], krętków, zwłaszcza zarazka choroby Weila [poz. 36]. Inne bakterie chorobotwórcze dla ludzi lub zwierząt, jak laseczka wąglika, zarazek nosacizny, włoskowiec różycy, paciorkowiec bezmleczności itd. były badane przez nielicznych naukowców [poz. 37]. Parę ośrodków zajmowało się mało wówczas w nauce modnym problemem – zarazkami chorób ryb [poz. 38].

Dziedziną wyraźnie opóźnioną w Polsce była wtedy wirusologia. Niewiele prac dotyczyło wirusa wścieklizny, zakaźnego ronienia u kłaczy, pomoru świń, nosówki psów, pryszczycy, poliomyelitis itp. [poz. 39]. Najwięcej prac poświęcono grypie, ale nie tyle wirusowi grypy, co bakteriom towarzyszącym infekcjom wirusowym [poz. 40]. Na specjalną uwagę zasługują badania nad wirusowym pochodzeniem nowotworów, mające wtedy charakter nowatorski i silnie wpływające na naukę światową [poz. 41]. Wirusologia roślinna w Polsce w tym okresie nie istniała. Względnie wiele publikacji zajmowało się natomiast wirusami bakteryjnymi – bakteriofagami [poz. 42].

Problematyka mikrobiologii ogólnej uprawiana była głównie w zakładach uniwersyteckich i innych wyższych uczelni. Rozległe badania nad wpływem soli mineralnych i barwników na bakterie prowadził wspomniany już [patrz poz. 3] Filip Eisenberg i kilku innych badaczy [poz. 43]. Paru naukowców zajmowało się zagadnieniem gatunku i systematyki bakterii [poz. 44]. Fermentacja cytrynowa była obiektem znaczących w świecie badań w Poznaniu [poz. 45]. Zajmowano się także wzrostem hodowli bakteryjnych [poz. 46], morfologią kolonii bakterii [poz. 47]. Przedmiotem prac fizjologicznych były częściej grzyby niż bakterie [poz. 48]. Efekty różnych czynników fizycznych i chemicznych [poz. 49] oraz antagonizm między drobnoustrojami [poz. 50] interesowały niewielką grupę badaczy. Większe zainteresowania wzbudzały wówczas problemy zmienności bakterii przede wszystkim zmienności antygenowej [poz. 51]. Sporo było prac dotyczących modyfikacji metod hodowli, izolacji i barwienia bakterii [poz. 52]. Na uwagę zasługują pionierskie i oryginalne prace nad analizą statystyczną oznaczania liczby bakterii [poz. 53].

Godne podkreślenia są osiągnięcia mikrobiologii rolniczej, zwłaszcza w badaniach nad bakteriami brodawkowymi [poz. 54], nad azotobakterem [poz. 55], nad ogólną charakterystyką mikroflory glebowej [poz. 56], nad bakteriami siarkowymi, żelazowymi, wodorowymi [poz. 57], nad bakteriami celulolitycznymi [poz. 58], rozkładającymi węglowodory [poz. 59] oraz chorobotwórczymi dla roślin [poz. 60]. Zajmowano się również mikrobiologią wód [poz. 61], atmosfery [poz. 62], mikrobiologią mleczarską [poz. 63]. Pojedyncze osoby badały metody ochrony przeciwgrzybowej [poz. 64].

W stosunkowo krótkim, omawianym tu okresie powojennym (1945–1951) badania mikrobiologiczne kontynuowała grupa przedwojennych pracowników naukowych, a tematyka tych badań była w dużej mierze identyczna z tematyką przedwojenną. Prace te uwzględnione są w tym samym wykazie i pod takimi samymi numerami pozycji bibliograficznych.

Choć bardziej dotyczy to kształcenia niż badań naukowych, warto chyba pokazać dorobek owej epoki w produkcji podręczników i książek popularyzacyjnych, dotyczących mikrobiologii (Tabela I).

Tabelaryczne zestawienia, pokazujące udział poszczególnych ośrodków w publikacjach naukowych oraz wykaz głównych czasopism krajowych i zagranicznych, publikujących prace polskich mikrobiologów, znajdzie czytelnik w wspomnianych już „Migawkach z dziejów mikrobiologii polskiej” opublikowanych w tym czasopiśmie w 1987 r.

Tabela I.

Wykaz podręczników i ważniejszych książek popularyzacyjnych z dziedziny mikrobiologii,
lata 1918–1951

1. O. Bujwid: Krótki zarys chorób zakaźnych inwentarza... Kom. Tow. Roln., Kraków, 1919.
2. A. Piekarski: Zarys bakterjologii rolniczej. Centr. Tow. Gosp. W. Ks. Poznańskiego, Poznań, 1919.
3. St. i K. Sterling-Okuniewscy: Technika badań bakterjologicznych. Wende i Sp., Warszawa, 1920.
4. M. Czech: O bakterjach i ich znaczeniu dla rolnictwa. Warszawa 1920.
5. J. Danysz (tłum. W. Moraczewski): Teoria chorób zakaźnych i niezakaźnych. Książnica Polska, Lwów, 1921.
6. R. Nitsch: Szczepionki i surowice wraz z nauką o odporności. Gebethner i Wolff, Warszawa, 1921.
7. S. Serkowski: Compendium bakterjologii. Druk. Krawczyńskiego, Warszawa, 1921.
8. J. Brunner, Sz. Dzierzgowski, F. Eisenberg, N. Gąsiorowski, M. Gieszczykiewicz, R. Nitsch, J. Nowak, L. Rajchman: Bakterjologia ogólna i szczegółowa wraz z nauką o odporności i nauką o pierwotniakach i tkankowcach chorobotwórczych. Wende i Altenberg, Warszawa, 1922*.
9. J. Adamski: Krótka metoda badań bakterjologicznych. Fischer i Majewski, Poznań, 1924.
10. R. Nitsch: Bakterjologia (skrypt), Warszawa, 1924–26.
11. W. Dąbrowski: Mikrobiologia rolnicza (skrypt), Warszawa, 1925.
12. I. Lipska: Z mikrobiologii rolnej i przemysłowej ćwiczenia praktyczne. Książnica Atlas, Lwów, 1925.
13. F. Przesmycki: Zarys bakterjologii praktycznej. Warszawa, 1927.
14. T. Gryglewicz: Bakterjologia i serologia oraz wskazówki do ćwiczeń. Wilno, 1928.
15. A. Bał: Mikrobiologia mleczarska oraz wyrób i wady masła. Nakł. autora, Rzeszów, 1930.
16. A. Trawiński: Podręcznik bakterjologicznego badania mięsa. Lwów, 1930.
17. H. Sparrow: Zarys bakterjologii chorób zakaźnych. Warszawa, 1930.
18. P. de Kruif: Łowcy mikrobów. Trzaska, Ewert, Michalski, Warszawa, 1934.
19. Ch. Nicolle: Narodziny, życie i śmierć chorób zakaźnych. Méthesis Polska, Warszawa, 1936.
20. A. Kleczkowski: Świat chorobotwórczych bakterii. Książnica Atlas, Lwów, 1939.

21. A. Ławrynowicz, S. Legeżyński, F. Przesmycki (red.): *Mikrobiologia lekarska*. Warszawa, 1946–51*.
22. T. Matuszewski: *Wstęp do mikrobiologii rolniczej*. Bibl. Puławska Nr 23, Puławy, 1947.
23. A. Ber, Z. Szymanowski: *Mikrobiologia szczegółowa*. Warszawa, 1947.
24. J. Marszewska-Ziemięcka: *Zarys mikrobiologii gleby*. PWRiL, Warszawa, 1948.
25. E. Mikulaszek: *Podstawy immunochemii*. Warszawa, 1948.
26. T. Matuszewski, J. Supińska-Jakubowska: *Mikrobiologia mleczarska*, PWRiL, Warszawa, 1949.
27. L. Hirszfild: *Immunologia ogólna*. Czytelnik, Wrocław, 1949.
28. I. Lipska, J. Ziemięcka: *Ćwiczenia z mikrobiologii rolniczej*. PWRiL, Warszawa, 1950.
29. J. Gołębiowska: *Ćwiczenia z mikrobiologii rolniczej*. PZWS, Warszawa, 1950.
30. F. Przesmycki: *Zarys bakteriologii praktycznej*. PZWL, Warszawa, 1951.
31. B. Zabłocki: *Chemia bakteryjna (skrypt)*. Łódź, 1951.

* Wydawnictwo zamierzone lecz nie zakończone

Wykaz skrótów

1. AU – Akademia Umiejętności
2. CIR – Centrum Informacji Rolniczej
3. C.r. – Comptes-rendu
4. Pam. – Pamiętniki
5. PAU – Polska Akademia Umiejętności
6. PINGW – Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego
7. TN – Towarzystwo Naukowe
8. TPN – Towarzystwo Przyjaciół Nauk
9. UMCS – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
10. UW – Uniwersytet Warszawski

1) Prace Adama Prażmowskiego

1. Prażmowski A., *Untersuchungen über die Entwicklungsgeschichte und Ferementwirkung einiger Bakterien-Arten*. Inaug. Dissert. Leipzig, 1880
2. Prażmowski A., *Botan. Zeit.*, **37**, 408 (1879)
3. Prażmowski A., *Rozpr. Sprawozd. Wydz. Mat. Przyrod. AU*, **12**, 87 (1884)
4. Prażmowski A., *Biol. Centrbl.*, **4**, 393 (1885)
5. Prażmowski A., *ibidem*, **8**, 301 (1888)
6. Prażmowski A., *Rozpr. Sprawozd. Wydz. Mat. AU*, **18**, 225 (1888)
7. Prażmowski A., *Landwirt. Versuch. Sta. Berlin*, **37**, 161 (1889)
8. Prażmowski A., *ibidem*, **38**, 55 (1890)
9. Prażmowski A., *Botan. Centrbl.*, **37**, 161 (1890)
10. Prażmowski A., *ibidem*, **38**, 5 (1890)
11. Prażmowski A., *ibidem*, **38**, 356 (1890)
12. Prażmowski A., *Rozpr. AU Wydz. Mat. Przyrod., Ser. III, Dz. B*, **11(51)**, 511 (1911)
13. Prażmowski A., *Bull. Acad. Sci. Cracoviae, Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, **10B**, 739 (1911)
14. Prażmowski A., *ibidem*, **3B**, 87 (1912)
15. Prażmowski A., *ibidem*, **7B**, 855 (1912)
16. Prażmowski A., *Centr. Bakteriolog.*, **II**, **33**, 292 (1912)
17. Prażmowski A., *ibidem*, **II**, **37**, 299 (1913)
18. Prażmowski A., *Bull. Acad. Sci. Cracoviae, Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, **4B**, 105 (1913)
19. Prażmowski A., *Sprawozd. AU, Kraków*, **24**, 11 (1919)

2) Wybrane prace Odo Bujwida

1. Bujwid O., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 13, 120 (1893)
2. Bujwid O., *Gazeta Lek.*, nr 52 (1889)
3. Bujwid O., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 77, 286 (1914)
4. Bujwid O., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 77, 440 (1914)

3) Wybrane prace Filipa Eisenberga (sprzed 1914 r.)

1. Eisenberg Ph., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 34, 739 (1903)
2. Eisenberg Ph., *Wiener Klin. Wochenschr.*, 17, 1142 (1904)
3. Eisenberg Ph., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 55, 188 (1905)
4. Eisenberg Ph., *C. r. Soc. Biol.*, 62, 613 (1907)
5. Eisenberg Ph., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 63, 305 (1907)
6. Eisenberg Ph., *ibidem*, 45, 44 (1908)
7. Eisenberg Ph., *ibidem*, 45, 134 (1908)
8. Eisenberg Ph., *ibidem*, 45, 638 (1908)
9. Eisenberg Ph., *ibidem*, 49, 257 (1909)
10. Eisenberg Ph., *ibidem*, 49, 465 (1909)
11. Eisenberg Ph., *ibidem*, 53, 481 (1910)
12. Eisenberg Ph., *ibidem*, 56, 183 (1910)
13. Eisenberg Ph., *ibidem*, 61, 1 (1911)
14. Eisenberg Ph., *ibidem*, 63, 305 (1911)
15. Eisenberg Ph., *ibidem*, 66, 1 (1912)
16. Eisenberg Ph., *Berlin. Klin. Wochenschr.*, nr 4, 17 (1913)
17. Eisenberg Ph., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 69, 173 (1913)
18. Eisenberg Ph., Okolska M., *ibidem*, 69, 312 (1913)
19. Eisenberg Ph., *ibidem*, 71, 420 (1913)
20. Eisenberg Ph., *Über Mutationen bei Bakterien und andere Mikroorganismen*. Springer Verlag, Berlin 1914
21. Eisenberg Ph., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 73, 81 (1914)
22. Eisenberg Ph., *ibidem*, 73, 406 (1914)
23. Eisenberg Ph., *ibidem*, 73, 449 (1914)
24. Eisenberg Ph., *Ergebn. Immunitätsforsch.*, 28, 142 (1914)

4) Prace Bronisława Niklewskiego

1. Niklewski B., *Bull. Acad. Sci. Cracoviae, Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, 911 (1906)
2. Niklewski B., Karpiński X., *ibidem*, 596 (1907)
3. Niklewski B., *Centr. Bakteriolog., II*, 20, 496, (1908)
4. Niklewski B., *ibidem*, 26, 388 (1910)
5. Niklewski B., *ibidem*, 28, 514 (1910)
6. Niklewski B., *Jahrb. Wissenschaft. Botan.*, 48, 113 (1910)
7. Niklewski B., *Centr. Bakteriolog., II*, 32, 209 (1912)
8. Niklewski B., *ibidem*, 32, 209 (1912)
9. Niklewski B., *Bull. Soc. Chim. Biol.*, 5, 491 (1923)
10. Niklewski B., *Centr. Bakteriolog., II*, 75, 206 (1928)

5) Prace Adama Wrzoseka

1. Wrzosek A., *Virchows Archiv.*, 178, 82 (1904)
2. Wrzosek A., *Bull. Acad. Sci., Cracoviae, Cl. Sci. Med.*, 254 (1904)

3. Wrzosek A., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 43, 17 (1907)
4. Wrzosek A., *ibidem*, 44, 607 (1907)
5. Wrzosek A., *ibidem*, 53, 476 (1910)

6) Prace Kazimierza Bassalika

1. Bassalik K., *Zeit. Gärungsphysiol.*, 2, 1 (1913)
2. Bassalik K., *Jahrb. Wissenschaft. Botan.*, 53, 255 (1913)
3. Bassalik K., *Zentr. Bakteriolog., II*, 40, 193 (1913)
4. Bassalik K., *Chemik Polski*, 147, 171, 199, 223, 248 (1913)
5. Bassalik K., *Zeit. Gärungsphysiol.*, 3, 15 (1914)

7) Prace Ludwika Hirszfelda (do 1919 r.)

1. Dungern F., Hirszfeld L., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 4, 257 (1910)
2. Dungern F., Hirszfeld L., *ibidem*, 4, 531 (1910)
3. Dungern F., Hirszfeld L., *ibidem*, 6, 284 (1910)
4. Dungern F., Hirszfeld L., *ibidem*, 8, 526 (1911)
5. Hirszfeld L., *Lancet*, 296 (1919)

8) Grupy krwi, serologia konstytucyjna itp.

1. Amzelówna R., Halberówna W., *Med. Dośw. Społ.*, 5, 241 (1925)
2. Amzel R., *C. r. Soc. Biol.*, 104, 1083 (1930)
3. Halber W., Mydlarski J., *Med. Dośw. Społ.*, 4, 260 (1925)
4. Halber W., Mydlarski J., *Zeit. Immunitätsforsch., I, O.*, 43, 470 (1925)
5. Halber W., Hirszfeld L., *ibidem*, 48, 34 (1926)
6. Halber W., Hirszfeld L., *ibidem*, 48, 69 (1926)
7. Halber W., Hirszfeld L., Mayzner M., *ibidem*, 53, 391 (1927)
8. Hirszfeld L., Hirszfeld H., *Lancet*, 675 (1919)
9. Hirszfeld L., Hirszfeld H., *ibidem*, 2, 1 (1920)
10. Hirszfeld L., Halber W., *ibidem* 1, 80 (1921)
11. Hirszfeld L., Białosuknia W., *C. r. Soc. Biol.*, 89, 407 (1923)
12. Hirszfeld L., Białosuknia W., *ibidem*, 89, 1361 (1923)
13. Hirszfeld L., *Klin. Wochenschr.*, 3, 1180 (1924)
14. Hirszfeld L., *ibidem*, 3, 2084 (1924)
15. Hirszfeld H., Hirszfeld L., Brokman H., *ibidem*, 3, 1308 (1924)
16. Hirszfeld H., Hirszfeld L., Brokman H., *J. Immunol.*, 9, 571 (1924)
17. Hirszfeld H., Hirszfeld L., Brokman H., *Med. Dośw. Społ.*, 2, 125 (1924)
18. Hirszfeld L., *ibidem*, 2, 403 (1924)
19. Hirszfeld L., Seidel J., *C. r. Soc. Biol.*, 92, 995 (1925)
20. Hirszfeld H., Amzel R., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 43, 526 (1925)
21. Hirszfeld L., Seidel J., *Zeit. Hyg. Infektionskrnk.*, 104, 465 (1925)
22. Hirszfeld L., Hirszfeld H., *Warsz. Czasop. Lek.*, 3, 1 (1926)
23. Hirszfeld L., *Ergebn. Hyg. Bakteriolog. Immunol. Exp. Ther.*, 8, 367 (1926)
24. Hirszfeld L., *Naturwissenschaften*, 14, 17 (1926)
25. Hirszfeld L., *Ergebn. Hyg. Bakteriolog. Immunol. Exp. Ther.*, 8, 367 (1926)
26. Hirszfeld L., *ibidem*, 15, 54 (1934)
27. Hirszfeld L., Halber W., *Zeit. Immunitätsforsch.* 53, 419 (1927)
28. Hirszfeld H., Hirszfeld L., *ibidem*, 54, 81 (1927)
29. Hirszfeld L., *Med. Dośw. Społ.*, 7, 279 (1927)
30. Hirszfeld L., *Klin. Wochenschr.*, 6, 1881 (1927)

31. Hirszfild L., *ibidem*, 6, 1929 (1927)
32. Hirszfild L., *ibidem*, 9, 101 (1928)
33. Hirszfild L., *Konstitutionsserologie und Blutgruppenforschung*. Springer Verlag, Berlin 1928
34. Hirszfild L., *Med. Dośw. Społ.*, 12, 400 (1930)
35. Hirszfild L., *ibidem*, 13, 239 (1931)
36. Hirszfild H., Hirszfild L., *Zeit. gesamte Hyg.*, 34, 1 (1935)
37. Hirszfild H., *Warsz. Czasop. Lek.*, 15, 1 (1938)
38. Hirszfild L., Kostuch Z., *Schweiz Zeit., Allgem. Path. Bakteriolog.*, 1, 407 (1938)
39. Hirszfild L., Kostuch Z., *Pol. Gazeta. Lek.*, 17, 714 (1938)
40. Hirszfild L., Kostuch Z., *Klin. Wochenschr.*, 30, 1047 (1938)
41. Hirszfild L., *Les groupes sanguins, leur application à la biologie, à la médecine et au droit*. Masson, Paris 1933
42. Hirszfild L., *Grupy krwi. Delta*, Warszawa 1938
43. Hirszfild L., Amzel R., *Ann. Inst. Pasteur*, 65, 386 (1940)
44. Morzycki J., *Med. Dośw. Społ.*, 17, 358 (1933)
45. Morzycki J., *C.r. Soc. Biol.*, 115, 658 (1933)
46. Morzycki J., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 84, 80 (1935)
47. Starzyński A., *Med. Dośw. Społ.*, 5, 361 (1925)

8a) Po 1945 roku

1. Hirszfild L., Amzel R., *Ann. Inst. Pasteur*, 65, 251 (1940)
2. Hirszfild L., *Pol. Tyg. Lek.*, 1, 521 (1946)
3. Hirszfild L., Szejnman N., *ibidem*, 1, 137 (1946)
4. Hirszfild L., Amzelówna R., *ibidem*, 1, 1525 (1946)
5. Hirszfild L., Epsteinówna T., *ibidem*, 1, 329 (1946)
6. Hirszfild L., Lille-Szyszkowicz I., *Przegl. Lek., Ser. II*, 3, 309 (1947)
7. Hirszfild L., Lille-Szyszkowicz I., *ibidem*, 3, 712 (1947)
8. Hirszfild L., Amzel R., *Prace Wrocl. Tow. Nauk., Ser. B*, 2, 66 (1947)
9. Hirszfild L., *J. Immunol.*, 55, 141 (1947)
10. Hirszfild L., *Pol. Tyg. Lek.*, 3, 1553 (1948)
11. Hirszfild L., *Rev. Immunol.*, 12, 335 (1948)
12. Hirszfild L., Lille-Szyszkowicz I., *Sprawozd. Wrocl. Tow. Nauk.*, 4, 200 (1949)
13. Hirszfild L., *Pol. Tyg. Lek.*, 6, 777 (1951)
14. Hirszfild L., *Schweiz Zeit. allg. Path. Bakteriolog.*, 14, 133 (1951)
15. Mański W., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 156 (1950)
16. Stetkiewicz S., *ibidem*, 2, 146 (1950)

9) Grupy krwi u zwierząt

1. Amzel R., Halber W., Hirszfild L., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 42, 369 (1925)
2. Białosuknia W., Kączkowski B., *C. r. Soc. Biol.*, 90, 1196 (1924)
3. Frendzel J., Szymanowski Z., *Med. Dośw. Społ.*, 19, 143 (1934)
4. Frendzel J., Szymanowski Z., *ibidem*, 19, 132 (1935)
5. Hirszfild L., Przesmycki F., *Przegl. Epidem.*, 1, 577 (1920)
6. Hirszfild L., Przesmycki F., *C. r. Soc. Biol.*, 89, 1360 (1923)
7. Hirszfild L., Halber W., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 59, 17 (1928)
8. Hirszfild L., Halber W., *Med. Dośw. Społ.*, 12, 413 (1930)
9. Hirszfild L., *Klin. Wochenschr.*, 11, 950 (1932)
10. Kączkowski B., Białosuknia W., *Pam. PINGW*, 5, 70 (1924)
11. Kączkowski B., *C. r. Soc. Biol.*, 98, 386 (1928)
12. Lachowicz A., Śnieszko S., *Bull. Acad. Polon. Sci. Cl. Mat. Nat., B*, 1229 (1927)

13. Szymanowski Z., Stetkiewicz S., Wachler B., *C.r. Soc. Biol.*, **94**, 204 (1926)
14. Szymanowski Z., Stetkiewicz S., Wachler B., *ibidem*, **95**, 932 (1926)
15. Szymanowski Z., Stetkiewicz S., Wachler B., *Med. Dośw. Społ.*, **7**, 37 (1927)
16. Szymanowski Z., Wachler B., *ibidem*, **7**, 275 (1927)
17. Szymanowski Z., *Wiad. Wet.*, **13**, 553 (1934)
18. Szymanowski Z., Frenzel J., *Med. Dośw. Społ.*, **19**, 143 (1935)

10) Serologia płodu i ciąży

1. Hirszfild L., *Klin. Wochenschr.*, **3**, 1180 (1924)
2. Hirszfild L., Halber W., *Ginek. Pol.*, **4**, 746 (1925)
3. Hirszfild L., Zborowski H., *Ginek. Pol.*, **4**, 747 (1925)
4. Hirszfild L., Zborowski H., *Med. Dośw. Społ.*, **6**, 331 (1926)
5. Hirszfild L., Zborowski H., *C.r. Soc. Biol.*, **94**, 1956 (1926)
6. Hirszfild L., Zborowski H., *Klin. Wochenschr.* **5**, 741 (1926)
7. Hirszfild L., Amzel R., *C. r. Soc. Biol.*, **109**, 252 (1932)
8. Hirszfild L., Halber W., *Bull. Acad. Polon. Sci. Cl. Sci. Med.*, **35** (1932)
9. Hirszfild L., Halber W., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **75**, 193 (1932)
10. Hirszfild L., Halber W., Rosenblat J., *Bull. Acad. Polon. Sci. Cl. Sci. Med.*, **53** (1932)
11. Hirszfild L., Halber W., Rosenblat J., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **75**, 209 (1932)

10a) Po 1945 roku

1. Hirszfild L., Lille-Szyszkowicz I., *Pol. Tyg. Lek.*, **2**, 845 (1947)
2. Hirszfild L., Lille-Szyszkowicz I., *ibidem*, **3**, 513 (1948)
3. Hirszfild L., Lille-Szyszkowicz I., *Rev. Immunol.*, **13**, 265 (1949)
4. Hirszfild L., Lille-Szyszkowicz I., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **1**, 200 (1949)
5. Hirszfild L., *Rev. Hématol.*, **4**, 464 (1949)
6. Hirszfild L., *Pol. Tyg. Lek.*, **4**, 625 (1949)
7. Hirszfild L., *Rev. Immunol.*, **14**, 341 (1950)
8. Hirszfild L., *Méd. Hyg.*, **8**, 299 (1950)
9. Krzysztoporski S., Osińska M., Hirszfild L., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **3**, 144 (1950)
10. Łazowski F., *Pol. Tyg. Lek.*, **3**, 208 (1948)
11. Mański W., Słomska J., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 141 (1950)
12. Mański W., *ibidem*, **2**, 724 (1950)
13. Mański W., Kozdroj H., *ibidem*, **3**, 392 (1951)
14. Milgrom F., *Pol. Tyg. Lek.*, **6**, 818 (1951)

11) Serologia nowotworów, tkanek martwicowych itp.

1. Dmochowski L., *Med. Dośw. Społ.*, **21**, 179 (1936)
2. Dmochowski L., *ibidem*, **21**, 191 (1936)
3. Dmochowski L., *ibidem*, **23**, 13 (1938)
4. Dmochowski L., *ibidem*, **23**, 494 (1938)
5. Hirszfild L., Halber W., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **48**, 69 (1926)
6. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, **48**, 34 (1926)
7. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, **54**, 81 (1927)
8. Hirszfild L., Halber W., *Med. Dośw. Społ.*, **7**, 279 (1927)
9. Hirszfild L., Halber W., Laskowski J., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **64**, 61 (1929)
10. Hirszfild L., Laskowski J., *ibidem*, **64**, 81 (1929)
11. Hirszfild L., Halber W., Laskowski J., *Klin. Wochenschr.*, **8**, 1563 (1929)
12. Hirszfild L., Halber W., Laskowski J., *Med. Dośw. Społ.*, **10**, 313 (1929)

13. Hirszfild L., Halber W., Laskowski J., *Warsz. Czasop. Lek.*, 6, 648 (1929)
14. Hirszfild L., *Bull. Int. Acad. Polon. Sci., Cl. Med.*, 239 (1930)
15. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, 283 (1930)
16. Hirszfild L., Halber W., *Klin. Wochenschr.*, 9, 342 (1930)
17. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, 9, 918 (1930)
18. Hirszfild L., Halber W., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 75, 193 (1932)
19. Hirszfild L., Halber W., *Med. Dośw. Społ.*, 14, 810 (1932)
20. Hirszfild L., *Nowotwory*, 7, 267 (1932)
21. Hirszfild L., Halber W., Rosenblat J., *Bull. Int. Acad. Polon. Sci., Cl. Med.*, 53 (1932)
22. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, 8 (1933)
23. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, 337 (1933)
24. Hirszfild L., Halber W., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 85, 447 (1934)
25. Hirszfild L., *Med. Dośw. Społ.*, 21, 179 (1936)
26. Hirszfild L., *ibidem*, 21, 191 (1936)
27. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, 21, 147 (1936)
28. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, 21, 168 (1936)
29. Hirszfild L., Halber W., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 88, , 41 (1936)
30. Hirszfild L., *Nowotwory*, 12, 250 (1937)
31. Hirszfild L., Halber W., *Klin. Wochenschr.*, 16, 878 (1937)
32. Hirszfild L., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 494 (1938)
33. Kraushar-Taubenfeldowa T., *ibidem*, 24, 164 (1939)
34. Pelczar K., *Pol. Gazeta Lek.*, 8, 119 (1929)
35. Pelczar K., *Bull. Int. Acad. Polon. Sci., Cl. Sci. Med.*, 283 (1929)
36. Pelczar K., Białosuknia W., *Sprawozd. PAU*, 38, 35 (1933)
37. Pollak H., *Med. Dośw. Społ.*, 21, 199 (1936)

12) Reakcje serologiczne i ich mechanizmy (wiązanie dopełniacza, aglutynacja, precypitacja, serologia kılı, testy serologiczne)

1. Adamski I., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 77, 247 (1932)
2. Amzelówna R., *Med. Dośw. Społ.*, 3, 201 (1924)
3. Amzel R., Bonkel I., Hirszfild L., *C. r. Soc. Biol.*, 115, 654 (1933)
4. Białosuknia W., Hirszfild L., *Przegl. Epidemiol.*, 1, 5 (1921)
5. Białosuknia W., Hirszfild L., *ibidem.*, 1, 437 (1921)
6. Biernacki W., *Pol. Gazeta Lek.*, 3, 309 (1924)
7. Biernacki W., Landau J., *ibidem*, 3, 328 (1924)
8. Biernacki W., Landau J., *ibidem*, 3, 581 (1924)
9. Brill J., Frendzłowa J., *Med. Dośw. Społ.*, 21, 409 (1936)
10. Brill J., Frendzłowa J., *ibidem*, 21, 418 (1936)
11. Brokman H., Brill J., Frendzel J., *ibidem*, 21, nr 5-6 (1936)
12. Brokman H., Brill J., Frendzel J., *Klin. Wochenschr.*, 16, nr 14 (1937)
13. Dłużewski S., *Med. Dośw. Społ.*, 16, 373 (1933)
14. Eisenberg Ph., *Centr. Bakteriolog. I, O.*, 83, 70 (1919)
15. Eisenberg Ph., *ibidem*, 83, 472 (1919)
16. Eisenberg Ph., *ibidem*, 83, 561 (1919)
17. Falinower E., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 326 (1938)
18. Fleck L., *Przegl. Epidemiol.*, 3, 329 (1922)
19. Fleck L., *Pol. Gazeta Lek.*, 2, 830 (1923)
20. Fleck L., Ginilewicz L., *ibidem*, 3, 385 (1924)
21. Fleck L., *Med. Dośw. Społ.*, 19, 115 (1934)
22. Fleck L., *ibidem*, 23, 108 (1938)
23. Fleck L., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 93, 71 (1938)

24. Fleck L., *Z. ibidem*, **94**, 49 (1938)
25. Fleck L., *Biul. Koła Lek. „Tozu”*, Lwów (1939)
26. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *Med. Dośw. Społ.*, **9**, 203 (1928)
27. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *ibidem*, **13**, Nr 7–8 (1931)
28. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *C.r. Soc. Biol.*, **99**, 1149 (1928)
29. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 553 (1931)
30. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *Zentr. Bakteriolog., I, O*, **121**, 448 (1931)
31. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *Med. Dośw. Społ.*, **19**, 132 (1934)
32. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *ibidem*, **19**, 132 (1935)
33. Gąsiorowski N., *Pol. Gazeta Lek.*, **6**, 21 (1927)
34. Gieszczykiewicz M., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **24**, 482 (1916)
35. Goldberżanka J., Górecki Z., Hirszfild L., *Med. Dośw. Społ.*, **16**, 22 (1933)
36. Gröer F., *Klin. Wochenschr.*, **14**, 31 (1935)
37. Halber W., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **39**, Nr 3 (1924)
38. Halber W., Hirszfild L., *Med. Dośw. Społ.*, **5**, 77 (1925)
39. Halber W., Hirszfild L., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **48**, 34 (1926)
40. Halber W., Hirszfild L., *ibidem*, **48**, 69 (1926)
41. Hirszfild L., *Przegl. Epidemiol.*, **1**, 376 (1920)
42. Hirszfild L., Przesmycki F., *ibidem*, **1**, 577 (1920)
43. Hirszfild L., *ibidem*, **1**, 376 (1921)
44. Hirszfild L., *Neurol. Pol.*, **6**, 243 (1922)
45. Hirszfild L., Halber W., *C. r. Soc. Biol.*, **89**, 1370 (1923)
46. Hirszfild L., *Med. Dośw. Społ.*, **2**, 343 (1924)
47. Hirszfild L., *ibidem*, **2**, 403 (1924)
48. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, **5**, 77 (1925)
49. Hirszfild L., Amzel R., *ibidem*, **17**, 293 (1933)
50. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, **17**, 339 (1933)
51. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, **21**, 147 (1936)
52. Hirszfild L., Halber W., *ibidem*, **21**, 168 (1936)
53. Karwacki L., Krakowska Z., *Lek. Wojsk.*, **3**, 447 (1922)
54. Koeppe S., *Med. Dośw. Społ.*, **5**, 68 (1925)
55. Kowarzyk H., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **72**, 301 (1931)
56. Landau A., Held J., *Med. Dośw. Społ.*, **5**, 214 (1925)
57. Lenartowicz J., *Pol. Gazeta Lek.*, **1**, 44 (1922)
58. Lenartowicz J., *ibidem*, **1**, 902 (1922)
59. Lenartowicz J., *ibidem*, **1**, 917 (1922)
60. Lipiński W., Skulska M., *Med. Dośw. Społ.*, **5**, 352 (1925)
61. Makower H., Goldberżanka F., *ibidem*, **20**, 505 (1936)
62. Meisel H., *C.r. Soc. Biol.*, **102**, 87 (1929)
63. Mikulaszek E., *Med. Dośw. Społ.*, **23**, 225 (1938)
64. Milińska-Szwojnicka Z., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **79**, Nr 1 – 2 (1933)
65. Milińska-Szwojnicka Z., *Med. Dośw. Społ.*, **18**, 40 (1934)
66. Sierakowski S., *Przegl. Epidemiol.*, **1**, 218 (1920)
67. Sierakowski S., *ibidem*, **1**, 252 (1920)
68. Sierakowski S., Zajdel R., *C. r. Soc. Biol.*, **91**, 716 (1924)
69. Sierakowski S., Zajdel R., *Med. Dośw. Społ.*, **12**, 93 (1930)
70. Sierakowski S., Melzak S., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **118**, 366 (1930)
71. Sierakowski S., Zabłocki B., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **121**, 362 (1931)
72. Sierakowski S., Zabłocki B., *Med. Dośw. Społ.*, **13**, 353 (1931)
73. Sierakowski S., Zabłocki B., *Bull. Int. Acad. Polon. Sci., Cl. Sci. Med.*, **141**, (1932)
74. Sierakowski S., Zabłocki B., *ibidem*, 151 (1932)
75. Sierakowski S., Zabłocki B., *Sprawozd. PAU.*, **34** (1933)

76. Sierakowski S., Zabłocki B., *Med. Dośw. Społ.*, 16, 9 (1933)
77. Sierakowski S., Zabłocki B., *ibidem*, 16, 299 (1933)
78. Sierakowski S., Zabłocki B., *Bull. Int., Acad. Polon. Sci., Cl. Sci. Med.*, 299 (1933)
79. Sierakowski S., Zabłocki B., *C. r. Soc. Biol.*, 113, 1261 (1933)
80. Sierakowski S., Zabłocki B., *ibidem*, 113, 1265 (1933)
81. Ślopek S., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 111 (1938)
82. Ślopek S., *Pol. Gazeta Lek.*, 17, nr 21 (1938)
83. Sparrow H., *Warsz. Czasop. Lek.*, 2, 432 (1925)
84. Sterling-Okuniewski S., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 82, 475 (1919)
85. Starzyński A., *Med. Dośw. Społ.*, 3, 161 (1924)
86. Stetkiewicz S., *ibidem*, 23, 88 (1938)
87. Supniewski J., *Przegl. Epidemiol.*, 2, 55 (1922)
88. Trawiński A., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 123, 336 (1931)
89. Venulet F., *Pol. Gazeta Lek.*, 3, 346 (1924)
90. Zabłocki B., Sierakowski S., *Med. Dośw. Społ.*, 19, 59 (1934)
91. Zylbertal S., *ibidem*, 13, 373 (1931)

12a) Po 1945

1. Anczykowski F., *Med. Wet.*, 2, 146 (1946)
2. Anczykowski F., *ibidem*, 2, 258 (1946)
3. Anczykowski F., *ibidem*, 2, 304 (1946)
4. Anczykowski F., *ibidem*, 2, 411 (1946)
5. Anczykowski F., *ibidem*, 2, 516 (1946)
6. Anczykowski F., *ibidem*, 2, 575 (1946)
7. Anczykowski F., *ibidem*, 3, 15 (1947)
8. Anczykowski F., *ibidem*, 3, 82 (1947)
9. Anczykowski F., *ibidem*, 3, 158 (1947)
10. Bekierkunst A., Milgrom F., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 538 (1949)
11. Fleck L., Pawłowska A., Szczygielska J., *Ann. UMCS, D*, 3, 65 (1948)
12. Fleck L., Pawłowska A., Szczygielska J., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 442 (1949)
13. Milgrom F., *ibidem*, 25, 45 (1948)
14. Milgrom F., *Rev. Immunol.*, 12, 348 (1948)
15. Milgrom F., Tuszkiewicz M., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 143 (1949)
16. Milgrom F., Tuszkiewicz M., *ibidem*, 1, 163 (1949)
17. Milgrom F., *ibidem*, 2, 447 (1950)
18. Milgrom F., *Badania nad budową przeciwciał*, PZWL, Warszawa 1950
19. Zabłocki B., *Med. Dośw. Społ.*, 25, 41 (1949)
20. Zabłocki B., *Czynnik dyfuzyjny i jego znaczenie w medycynie*, Spółdz. Wyd. Książka 1948
21. Zabłocki B., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 217 (1949)
22. Zabłocki B., *ibidem*, 2, 85 (1950)
23. Zabłocki B., *ibidem*, 2, 532 (1959)
24. Zabłocki B., *Pol. Tyg. Lek.*, 5, 521 (1950)
25. Zabłocki B., *ibidem*, 5, 922 (1950)
26. Zabłocki B., *ibidem*, 5, 1196 (1950)
27. Zabłocki B., *ibidem*, 5, 1252 (1950)
28. Zabłocki B., *Przegl. Epidemiol.*, 6, 229 (1951)

13) Chemia antygenów

1. Brokman H., Hirszfeld L., Przesmycki F., *Warsz. Czasop. Lek.*, 1, 463 (1924)
2. Brokman H., Hirszfeld L., Majzner L., Przesmycki F., *C. r. Soc. Biol.*, 93, 946 (1925)

3. Brokman H., Hirszfild L., *Med. Dośw. Społ.*, **10**, 1 (1930)
4. Celarek J., Sparrow H., *ibidem*, **6**, 151 (1926)
5. Celarek J., Fejgin B., *ibidem*, **23**, 75 (1938)
6. Fejgin B., Sasaki St., *ibidem*, **23**, 114 (1938)
7. Gąsiorowski N., Lipiński W., *Pol. Gazeta Lek.*, **6**, 241 (1927)
8. Halber W., Hirszfild L., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **48**, 34 (1925)
9. Halber W., Hirszfild L., *ibidem*, **48**, 69 (1925)
10. Hirszfild L., *Warsz. Czasop. Lek.*, **15**, 476 (1938)
11. Hirszfild L., *ibidem*, **15**, 504 (1938)
12. Jakóbkiewicz J., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 113 (1935)
13. Jakóbkiewicz J., *ibidem*, **20**, 182 (1935)
14. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., *ibidem*, **23**, 187 (1938)
15. Kühnówna L., *ibidem*, **20**, 513 (1935)
16. Ławrynowicz A., Czyżewska A., *Pol. Gazeta Lek.*, **8**, 293 (1929)
17. Meisel H., Mikulaszek E., *C. r. Soc. Biol.*, **102**, 85 (1929)
18. Meisel H., Mikulaszek E., *Pol. Gazeta Lek.*, **10**, 367 (1931)
19. Meisel H., Mikulaszek E., *C. r. Soc. Biol.*, **114**, 364 (1933)
20. Meisel H., Mikulaszek E., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 362 (1933)
21. Meisel H., *ibidem*, **23**, 78 (1938)
22. Mikulaszek E., *Pol. Gazeta Lek.*, **8**, 147 (1929)
23. Mikulaszek E., *Ergebn. Hyg. Bakteriolog. Immunol. Exp. Therap.*, **17**, 415 (1934)
24. Mikulaszek E., O wielocukrach bakteryjnych. *Arch. T. N. Lwów, Dz. III*, 1935
25. Morzycki J., Zabłocki B., *Med. Dośw. Społ.*, **19**, 201 (1934)
26. Morzycki J., Zabłocki B., *ibidem*, **20**, 518 (1936)
27. Przesmycki F., *J. Infect. Dis.*, **35**, 537 (1924)
28. Przesmycki F., *Med. Dośw. Społ.*, **6**, 378 (1925)
29. Przesmycki F., Szczuka S., *Wiad. Wet.*, **5**, 387 (1926)
30. Przesmycki F., *C. r. Soc. Biol.*, **95**, 744 (1926)
31. Przesmycki F., *Med. Dośw. Społ.*, **8**, 257 (1927)
32. Przesmycki F., *Zeit. Immunitätsforsch.*, **51**, 408 (1927)
33. Przesmycki F., Szczuka S., *C. r. Soc. Biol.*, **96**, 1478 (1927)
34. Przesmycki F., *Med. Dośw. Społ.*, **7**, 261 (1927)
35. Przesmycki F., *ibidem*, **12**, 250 (1930)
36. Przesmycki F., Morzycki J., *ibidem*, **16**, 46 (1933)
37. Sierakowski S., Zajdel R., *ibidem*, **12**, 93 (1930)
38. Spasowicz H., *ibidem*, **17**, 350 (1933)
39. Szczuka S., *Wiad. Wet.*, **6**, 265 (1927)
40. Szymanowski Z., *Med. Dośw. Społ.*, **10**, 301 (1929)
41. Szymanowski Z., *ibidem*, **13**, 125 (1931)
42. Zabłocki B., Morzycki J., *ibidem*, **19**, 189 (1934)
43. Zabłocki B., Morzycki J., *Warsz. Czasop. Lek.*, **11**, 381 (1934)
44. Zabłocki B., Morzycki J., *C. r. Soc. Biol.*, **117**, 789 (1934)
45. Zabłocki B., Morzycki J., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 175 (1935)
46. Zabłocki B., Morzycki J., *ibidem*, **20**, 487 (1936)
47. Zabłocki B., Morzycki J., *ibidem*, **24**, 238 (1939)
48. Zabłocki B., Chemia toksyn bakteryjnych, Warszawa 1939
49. Zajdel R., Sierakowski S., Sparrow H., *Med. Dośw. Społ.*, **10**, 440 (1929)

13a) Po 1945 roku

1. Mikulaszek E., Rzucidło L., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **1**, 462 (1949)
2. Mikulaszek E., Rzucidło L., *ibidem*, **1**, 465 (1949)

3. Mikulaszek E., Rzucidło L., *ibidem*, 2, 189 (1950)
4. Mikulaszek E., Immunologicznie czynne wielocukry, Kraków 1951
5. Rzucidło L., Walecki M., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 467 (1949)
6. Zabłocki B., *ibidem*, 2, 185 (1950)

14) Ewolucja mechanizmów immunologicznych

1. Fleck L., Balikówna O., *Wiad. Lek.*, 4, 509 (1931)
2. Fleck L., Dickmanówna G., *ibidem*, 5, 423 (1932)
3. Fleck L., *C. r. Soc. Biol.*, 112, 393 (1933)
4. Pliszka F., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 143, 262 (1939)
5. Pliszka F., *ibidem*, 143, 451 (1939)
6. Pliszka F., *Wiad. Wet.*, 18, 129 (1939)

15) Leukergia

1. Fleck L., Altenberg E., *Wiad. Lek.*, 4, 522 (1931)

15a) Po 1945 roku

1. Fleck L., *Schweiz. Med. Wochenschr.*, 76, 175 (1946)
2. Fleck L., Murczyńska Z., *Med. Wet.*, 2, 41 (1946)
3. Fleck L., Borecka D., *Ann. UMCS, D*, 1, 335 (1946)
4. Fleck L., *Pol. Tyg. Lek.*, 2, 1329 (1947)
5. Fleck L., Kowarzyk H., Steinhaus H., *Schweiz. Med. Wochenschr.*, 77, 1283 (1947)
6. Fleck L., Murczyńska Z., *Texas Rep. Biol. Med.*, 5, 156 (1947)
7. Fleck L., Murczyńska Z., *Pol. Tyg. Lek.*, 2, 196 (1947)
8. Fleck L., *Med. Dośw. Spół.*, 25, 36 (1948)
9. Fleck L., Murczyńska Z., *Ann. UMCS, D*, 3, 181 (1948)
10. Fleck L., Szczygielska J., *ibidem*, 3, 65 (1948)
11. Fleck L., *Sang*, 20, 1 (1949)
12. Fleck L., Murczyńska Z., *Arch. Pathol.*, 47, 261 (1949)
13. Fleck L., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 427 (1949)
14. Fleck L., Płatakis J., Borecka D., *Pol. Tyg. Lek.*, 4, 1177 (1949)
15. Fleck L., Stański F., Nicewiczowa N., *Ann. UMCS, D*, 4, 173 (1949)
16. Fleck L., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 159 (1950)
17. Fleck L., *ibidem*, 2, 160 (1950)
18. Fleck L., *Harefuah*, 38, 35 (1950)
19. Fleck L., Stein W., *Ann. UMCS, D*, 3, 343 (1950)
20. Fleck L., Stein W., *ibidem*, 5, 355 (1950)
21. Fleck L., Szczygielska J. *ibidem*, 5, 507 (1950)
22. Fleck L., Szczygielska J., *ibidem*, 5, 523 (1950)
23. Fleck L., *Texas Rep. Biol. Med.*, 9, 697 (1951)
24. Fleck L., *Post. Hig. Med. Dośw.*, 4, 7 (1951)
25. Fleck L., *Pol. Tyg. Lek.*, 6, 866 (1951)
26. Raczyńska-Szczygielska J., *Ann. UMCS, D*, 5, 85 (1950)
27. Stein W., Fleck L., *ibidem, D*, 5, 355 (1950)

16) Immunologia inwazji pasożytniczych

1. Anigstein L., *Przegl. Epidemiol.*, 1, 558 (1921)
2. Trawiński A., Maternowska I., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 131, 10 (1934)

3. Trawiński A., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 134, 145 (1935)
4. Trawiński A., Rothfeld J., *ibidem*, 134, 472 (1935)
5. Trawiński A., *ibidem, I, O.*, 136, 116 (1936)
6. Trawiński A., *ibidem, I, O.*, 136, 238 (1936)
7. Trawiński A., *ibidem, I, O.*, 139, 90 (1937)

17) Badania nad produkcją surowic i szczepionek

1. Bujwid O., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 82, 308 (1919)
2. Celarek J., *C. r. Soc. Biol.*, 99, 1017 (1928)
3. Celarek J., *ibidem*, 99, 1019, (1928)
4. Celarek J., *ibidem*, 99, 1020, (1928)
5. Domański E., *Wiad. Wet.*, 15, 102 (1936)
6. Grajewski W., *ibidem*, 13, 172 (1934)
7. Jakóbkiewicz J., Zajdlówna R., *Med. Dośw. Społ.*, 19, 233 (1934)
8. Kobusiewicz T., *Wiad. Wet.*, 13, 505 (1934)
9. Ławrynowicz A., *Med. Dośw. Społ.*, 5, 266 (1925)
10. Przesmycki F., Lipowska L., Sierakowski S., *C. r. Soc. Biol.*, 98, 1231 (1928)
11. Przesmycki F., Lipowska L., Sierakowski S., *ibidem*, 99, 1159 (1928)
12. Sarnowiec W., *Pam. PINGW*, 10, 533 (1929)
13. Sparrow H., *Warsz. Czasop. Lek.*, 7, nr 7 (1930)
14. Żochowski P., *Pam PINGW*, 8, 319 (1927)

18) Ricketysje

1. Adamowiczowa S., *Przegl. Epidemiol.*, 1, 63 (1920)
2. Anigstein L., *ibidem*, 1, 239 (1921)
3. Anigstein L., *Ks. Pamiąt. XII Zj. Lek. Przyrod. Pol., Warszawa*, 2, 306 (1926)
4. Anigstein L., *Arch. Protistenkunde*, 57, 210 (1927)
5. Anigstein L., *Med. Dośw. Społ.*, 8, 155 (1927)
6. Anigstein L., *C. r. Soc. Biol.*, 96, 1500 (1927)
7. Anigstein L., Amzel R., *Med. Dośw. Społ.*, 9, 288 (1928)
8. Anigstein L., Ławkowicz W., *Warsz. Czasop. Lek.*, 6, 1095 (1929)
9. Anigstein L., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 115, 149 (1929)
10. Anigstein L., *Med. Dośw. Społ.*, 17, 264 (1933)
11. Anigstein L., *C. r. Soc. Biol.*, 112, 1149 (1933)
12. Anigstein L., *Med. Dośw. Społ.*, 20, 530 (1936)
13. Anigstein L., Ławkowicz W., *Warsz. Czasop. Lek.*, 16, 266 (1939)
14. Czarkowska J., Blank-Weissberg S., *Med. Dośw. Społ.*, 12, 110 (1930)
15. Czarkowska J., *ibidem*, 13, 54 (1931)
16. Dadej K., Krahelska M., *Przegl. Lek.*, 5, (1918)
17. Dadej K., Krahelska M., *ibidem*, 10, (1918)
18. Dadej K., Krahelska M., *ibidem*, 17 (1918)
19. Fejgin B., *C. r. Soc. Biol.*, 94, 701 (1924)
20. Fejgin B., *ibidem*, 95, 1208 (1926)
21. Fejgin B., *Krankheitsforsch.*, 3, nr 1 (1926)
22. Fejgin B., *C. r. Soc. Biol.*, 96, 339 (1927)
23. Fejgin B., Szwojnicka S., *ibidem*, 96, 1210 (1927)
24. Fejgin B., Kaczyński R., *ibidem*, 96, 341 (1927)
25. Fleck L., *Pol. Gazeta Lek.*, 1, 271 (1922)
26. Fleck L., Krukowski O., *Med. Dośw. Społ.*, 1, 98 (1923)
27. Fleck L., *Wiad. Lek.*, 3, 332 (1930)

28. Fleck L., *Krankheitsforsch.*, 6, 404 (1930)
29. Fleck L., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 72, 282 (1931)
30. Fleck L., *Klin. Wochenschr.*, 10, 1075 (1931)
31. Fleck L., Heschel J., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 79, 514 (1933)
32. Fleck L., *Klin. Wochenschr.*, 13, 303 (1934)
33. Gieszczykiewicz M., *Bull. Int. Acad. Polon. Sci., Cl. B, Sci. Mat, Nat.*, 9 (1939)
34. Krahelska M., *Bull. Int. Acad. Sci. Cracoviae, Cl. Sci. Med.*, 185 (1918)
35. Krukowski O., *Med. Dośw. Społ.*, 1, 378 (1923)
36. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., *Arch. TN Lwów, Dz. III*, 9, Nr 2 (1937)
37. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 90, 513 (1937)
38. Kuryłowicz W., *ibidem*, 92, 304 (1938)
39. Ławkowicz W., *Warsz. Czasop. Lek.*, 16, 264 (1939)
40. Meisel H., Mikulaszek E., *Med. Dośw. Społ.*, 17, 362 (1933)
41. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, 18, 362 (1934)
42. Mikulaszek E., *Arch. TN Lwów, Dz. III*, 6, nr 13 (1935)
43. Mosing H., *Pol. Gazeta Lek.*, 14, 8 (1935)
44. Mosing H., *Arch. Inst. Pasteur, Tunis*, 25, 373 (1936)
45. Mosing H., *Med. Dośw. Społ.*, 21, 218 (1936)
46. Przesmycki F., *ibidem*, 8, 257 (1927)
47. Seliwanowa E., *ibidem*, 4, 109 (1925)
48. Seliwanowa E., *ibidem*, 9, 17 (1928)
49. Seliwanowa E., *C. r. Soc. Biol.*, 91, 703 (1924)
50. Seliwanowa E., *ibidem*, 93, 664 (1925)
51. Sierakowski S., *Przegl. Epidemiol.*, 1, 217 (1920)
52. Sierakowski S., *ibidem*, 1, 232 (1920)
53. Sparrow H., *Pol. Gazeta Lek.*, 1, 239 (1922)
54. Sparrow H., *Przegl. Epidemiol.*, 2, 168 (1922)
55. Sparrow H., *C. r. Soc. Biol.*, 89, 1349 (1923)
56. Sparrow H., *Med. Dośw. Społ.*, 12, 450 (1930)
57. Starzyk J., *ibidem*, 23, 219 (1938)
58. Weigl R., *Przegl. Epidemiol.*, 1, 4 (1920)
59. Weigl R., *Beitr. Klin. Infektionskrnk. Immunitätsforsch.*, 8, 353 (1920)
60. Weigl R., *Przegl. Epidemiol.*, 1, 365 (1921)
61. Weigl R., *Zeit. Hyg. Infektionskrnk.*, 99, 391 (1923)
62. Weigl R., *Med. Klin.*, 1046 (1924)
63. Weigl R., *Klin. Wochenschr.*, 3, 1590 (1924)
64. Weigl R., *Med. Dośw. Społ.*, 7, 127 (1927)
65. Weigl R., *Bull. Int. Acad. Sci. Polon., Cl. Sci. Med.*, 1 (1930)
66. Weigl R., Herzig A., *ibidem*, 41 (1933)
67. Weigl R., Herzig A., *Sprawozd. PAU*, 38, 23 (1933)
68. Weigl R., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 194 (1938)
69. Weigl R., *Zentr. Bakteriolog., I. O.*, 143, 291 (1939)
70. Zwierz J., *Lek. Wojsk.*, 28, 677 (1936)
71. Zwierz J., *Med. Dośw. Społ.*, 20, 529 (1936)
72. Zwierz J., *ibidem*, 23, 210 (1938)

18 a) Po 1945 roku

1. Fleck L., *Pol. Tyg. Lek.*, 1, 307 (1946)
2. Fleck L., *ibidem*, 1, 663 (1946)
3. Fleck L., *Med. Wet.*, 2, 7 (1946)
4. Fleck L., *Texas Rep. Biol. Med.*, 5, 168 (1947)

5. Hirszfeld L., *ibidem*, 6, 21 (1948)
6. Kryński S., *Bull. Int. Mar. Trop. Med.*, 1, 29 (1948)
7. Kryński S., Wojciechowska S., *ibidem*, 1, 49 (1948)
8. Kryński S., *ibidem*, 2, 231 (1949)
9. Kryński S., *Przegl. Epidemiol.*, 2, 56 (1948)
10. Kryński S., Czuczwar S., *ibidem*, 2, 86 (1948)
11. Kryński S., *ibidem*, 2, 268 (1948)
12. Kryński S., Wojciechowska S., *ibidem*, 3, 94 (1949)
13. Kryński S., Wojciechowska S., *ibidem*, 3, 386 (1949)
14. Kryński S., *ibidem*, 6, 7 (1951)
15. Kryński S., Becla E., *ibidem*, 6, 59 (1951)
16. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., *ibidem*, 1, nr 7 (1946)
17. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., Ślopek S., *ibidem*, 1, 111 (1947)
18. Kuryłowicz W., Ślopek S., *Kosmos*, 65, 101 (1947)
19. Mikulaszek E., Wojciechowski E., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 3, 41 (1951)
20. Przesmycki F., Wojciechowski E., Mikołajczyk E., *ibidem*, 1, 602 (1949)
21. Przybyłkiewicz Z., Sikora P., *Przegl. Lek.*, 2, 105 (1946)
22. Starzyk A., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 279 (1950)
23. Weigl R., *Texas Rep. Biol.*, 5, 177 (1947)
24. Weigl R., *Przegl. Epidemiol.*, 2, 3 (1948)
25. Wojciechowska S., *ibidem*, 3, 359 (1949)
26. Wojciechowski E., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 285 (1950)
27. Wojciechowski E., *ibidem*, 3, 345 (1951)
28. Zwierz J., *Pol. Tyg. Lek.*, 1, 51 (1946)
29. Zwierz J., *Przegl. Epidemiol.*, 3, 103 (1949)

19) *Mycoplasma*

1. Bechhold H., Sierakowski S., *Zeit. Hyg. Infektionskrankh.*, 106, 580 (1926)
2. Nowak J., *Ann. Inst. Pasteur*, 43, 1330 (1929)
3. Nowak J., *ibidem*, 43, 1541 (1929)
4. Nowak J., Wróblewski W., *Trans. Int. Congr. Microbiol.*, 1, 619 (1930)
5. Nowak J., Łomiński I., *Ann. Inst. Pasteur*, 53, 438 (1934)
6. Wróblewski W., *C. r. Soc. Biol.*, 107, 292 (1931)
7. Wróblewski W., *Ann. Inst. Pasteur*, 47, 94 (1931)
8. Wróblewski W., *Med. Dośw. Społ.*, 13, 155 (1931)
9. Wróblewski W., *ibidem*, 17, 382 (1933)
10. Wróblewski W., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 136, 172 (1936)

20 A) Bakterie śluzowe (*Myxobacterales*)

1. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *Acta Soc. Botan. Pol.*, 4, 1 (1926)
2. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *ibidem*, 5, 16 (1926)
3. Krzemieniewska H., *Kosmos*, 52, 50 (1927)
4. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *Acta Soc. Botan. Pol.*, 5, 79 (1927)
5. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *ibidem*, 5, 102 (1927)
6. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *ibidem*, 6, 46 (1929)
7. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *ibidem*, 7, 250 (1930)
8. Krzemieniewska H., *ibidem*, 7, 507 (1930)
9. Krzemieniewska H., *Roczn. N. Roln. Leśn.*, 30, 1 (1933)
10. Krzemieniewska H., *Arch. Mikrobiol.*, 4, 394 (1933)
11. Krzemieniewska H., *Sprawozd. Kom. Fizjograf. PAU*, 47, 121 (1934)

12. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *Sprawozd. TN Lwów*, **16**, 394 (1936)
13. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *Bull. Int. Acad. Pol. Sci., Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, **11** (1937)
14. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *ibidem*, **33** (1937)

B) Śluzowce (*Myxomycetes* i *Acrasidae*)

15. Jarocki J., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **2**, 17 (1924)
16. Jarocki J., *Bull. Int. Acad. Pol. Sci., Cl. B, Sci. Mat. Nat.* 447 (1931)
17. Krzemieniewska H., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **6**, 86 (1929)
18. Krzemieniewska H., *Kosmos, A.*, **59**, 207 (1934)
19. Krzemieniewska H., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **11**, 117 (1934)
20. Krzemieniewska H., *Kosmos, A.*, **62**, 17 (1937)
21. Michalska I., Skupieński F.X., *C. r. Acad. Sci., Paris*, **207**, 2139 (1938)
22. Nedeczky A., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **14**, 69 (1937)
23. Skupieński F.X., *C. r. Acad. Sci., Paris*, **167**, 960 (1918)
24. Skupieński F.X., *Kosmos, A.*, **47**, 232 (1922)
25. Skupieński F.X., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, 391 (1924)
26. Skupieński F.X., *Bull. Soc. Mycol. France*, **42**, 160 (1926)
27. Skupieński F.X., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **7**, 241 (1930)
28. Skupieński F.X., *ibidem*, **10**, 113 (1933)

C) Aparat jądrowy i cytologia bakterii

29. Badian J., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **7**, 55 (1930)
30. Badian J., *ibidem*, **10**, 361 (1932)
31. Badian J., *Arch. Mikrobiol.*, **4**, 409 (1933)
32. Badian J., *Kosmos, A.*, **60**, 159 (1935)
33. Badian J., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **12**, 69 (1935)
34. Badian J., *ibidem*, **13**, 105 (1936)
35. Badian J., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, 61 (1937)
36. Petschenko B., *ibidem*, 85 (1924)
37. Petschenko B., Wróblewski W., *ibidem*, 981 (1927)
38. Petschenko B., *Przyroda i Technika, Lwów*, **7**, 155 (1928)
39. Petschenko B., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, 141 (1929)
40. Petschenko B., *Zentr. Bakteriolog., II*, **8**, 161 (1930)

20a) Po 1945

A)

1. Krzemieniewski S., Krzemieniewska H., *Sprawozd. PAU*, **47**, 164 (1946)
2. Krzemieniewski S., Krzemieniewska H., *Bull. Int. Acad. Pol. Sci., Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, 31 (1947)

C)

1. Kunicki-Goldfinger Wł., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **1**, 383 (1949)
2. Kunicki-Goldfinger Wł., *Ann. UMCS, C*, **4**, 395 (1950)

21) Badania gnotobiologiczne

1. Balzam N., *Acta Biol. Exp.*, **10**, 99 (1936)
2. Balzam N., *ibidem.*, **11**, 43 (1937)
3. Balzam N., *Ann Inst. Pasteur*, **58**, 181 (1937)

22) A) Pałeczka okrężnicy i formy pokrewne

1. Berger D., *Med. Dośw. Społ.*, **12**, 217 (1930)
2. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *ibidem*, **15**, 284 (1932)
3. Braun P., Ławrynowicz A., *Pol. Gazeta Lek.*, **3**, 514 (1924)
4. Epstain F., Fejgin B., *Med. Dośw. Społ.*, **9**, 272 (1928)
5. Gieszczykiewicz M., *ibidem*, **17**, 318 (1933)
6. Gieszczykiewicz M., *ibidem*, **17**, 320 (1933)
7. Gieszczykiewicz M., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **78**, 104 (1916)
8. Goldmann J., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 322 (1933)
9. Horowicz Z., *Warsz. Czasop. Lek.*, **14**, nr 32 (1937)
10. Jakóbkiewicz J., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 112 (1935)
11. Jakóbkiewicz J., *ibidem*, **20**, 498 (1936)
12. Jakóbkiewicz J., *ibidem*, **22**, 429 (1936)
13. Jakóbkiewicz J., *ibidem*, **23**, 90 (1938)
14. Judowiczówna Z., Piotrowska Z., *ibidem*, **13**, 368 (1936)
15. Judowiczówna Z., *ibidem*, **21**, 251 (1936)
16. Kotkówna F., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **10**, 537 (1933)
17. Lipska J., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 498 (1936)
18. Ławrynowicz A., *Medycyna*, nr 15 – 16 (1931)
19. Ławrynowicz A., Gryglewicz Z. T., *Med. Dośw. Społ.*, **16**, 1 (1933)
20. Ławrynowicz A., Piotrowska H., Szymańska J., *ibidem*, **19**, 44 (1934)
21. Marksonówna M., Przesmycki F., *ibidem*, **9**, 280 (1928)
22. Nowikówna H., *ibidem*, **19**, 184 (1934)
23. Seydel J., *C. r. Soc. Biol.*, **111**, 107 (1932)
24. Seydel J., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 703 (1932)
25. Seydel J., *ibidem*, **15**, 52 (1932)
26. Spryszak A., Rozpr. doktorska, Wydz. Wet., UW (1938)

B) *Proteus*

27. Fejgin B., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 503 (1936)
28. Hornówna S., *ibidem*, **10**, 379 (1929)
29. Meisel H., Mikulaszek E., *C. r. Soc. Biol.*, **96**, 363 (1927)
30. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, **97**, 1495 (1927)
31. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, **97**, 1498 (1927)
32. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, **102**, 85 (1929)
33. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, **114**, 361 (1933)
34. Meisel H., Mikulaszek E., *Pol. Gazeta Lek.*, **12**, 404 (1933)
35. Meisel H., Mikulaszek E., *Med. Dośw. Społ.*, **18**, 189 (1934)
36. Serkowski S., *Gazeta Lek.*, 42 (1918)
37. Seydel J., *Med. Dośw. Społ.*, **3**, 113 (1924)
38. Szymanowski Z., *ibidem*, **13**, 234 (1931)

C) Pałeczki durowe i paradurowe

40. Amzelówna R., *C. r. Soc. Biol.*, **104**, 1081 (1930)
41. Amzelówna R., *Med. Dośw. Społ.*, **13**, 187 (1931)
42. Amzelówna R., Rosenberg J., *C. r. Soc. Biol.*, **112**, 1154 (1933)
43. Amzelówna R., Hirszfild L., Rosenberg J., *ibidem*, **112**, 1156 (1933)
44. Amzelówna R., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 299 (1933)
45. Amzelówna R., *ibidem.*, **18**, 96 (1934)

46. Amzelówna R., *ibidem*, **20**, 490 (1936)
47. Amzelówna R., Rosenberg J., *ibidem*, **17**, 299 (1937)
48. Anigstein L., Milińska Z., *Przegl. Epidemiol.*, **1**, 636 (1921)
49. Anigstein L., Milińska Z., *ibidem*, **2**, 260 (1922)
50. Anigstein L., Milińska Z., *Med. Dośw. Społ.*, **1**, 32 (1923)
51. Babecki J., *Lek. Wojsk.*, **10**, 28 (1927)
52. Bohdanowicz Z., *Med. Dośw. Społ.*, **12**, 1 (1930)
53. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *ibidem*, **15**, 84 (1932)
54. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *ibidem*, **15**, 343 (1932)
55. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **124**, 529 (1932)
56. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *ibidem*, **128**, 43 (1933)
57. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 302 (1933)
58. Brill J., *Warsz. Czasop. Lek.*, **11**, Nr 7-9 (1934)
59. Brill J., *ibidem*, **11**, Nr 25-26 (1934)
60. Braun P., Ławrynowicz A., *Pol. Gazeta Lek.*, **3**, 514 (1924)
61. Epstein T., *C. r. Soc. Biol.*, **110**, 1106 (1932)
62. Grycz E., Legeżyński S., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **115**, 325 (1929)
63. Gryglewicz Z.T., *Med. Dośw. Społ.*, **21**, 51 (1936)
64. Gryglewicz Z.T., *ibidem*, **24**, 125 (1939)
65. Hirszfild L., Seydel J., *Przegl. Epidemiol.*, **1**, 535 (1920)
66. Hirszfild L., Seydel J., *ibidem*, **1**, 532 (1921)
67. Hirszfild L., Seydel J., *ibidem*, **2**, 139 (1922)
68. Hirszfild L., Seydel J., *C. r. Soc. Biol.*, **89**, 1344 (1923)
69. Hirszfild L., Seydel J., *ibidem*, **89**, 1347 (1923)
70. Hirszfild L., Seydel J., *ibidem*, **89**, 1360 (1923)
71. Hirszfild L., Seydel J., *Pol. Gazeta Lek.*, **2**, 67 (1923)
72. Hirszfild L., Seydel J., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **91**, 383 (1924)
73. Hirszfild L., Amzel R., Rosenberg J., *C. r. Soc. Biol.*, **112**, 1454 (1933)
74. Hirszfild L., Amzel R., Rosenberg J., *ibidem*, **112**, 1456 (1933)
75. Kolago J., *Med. Dośw. Społ.*, **9**, 371 (1928)
76. Krokiewicz T.Z., *Pol. Gazeta Lek.*, **2**, 47 (1923)
77. Krokiewicz T.Z., *ibidem*, **2**, 72 (1923)
78. Kuryłowicz W., *ibidem*, **14**, 891 (1935)
79. Kuryłowicz W., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 501 (1936)
80. Ławrynowicz A., Alisow P., *ibidem*, **1**, 360 (1923)
81. Ławrynowicz A., Braun P., *Pol. Gazeta Lek.*, **3**, 514 (1924)
82. Ławrynowicz A., *ibidem*, **1344** (1926)
83. Ławrynowicz A., Piotrowska H., Stankowska M., *ibidem*, **6**, 917 (1927)
84. Ławrynowicz A., Piotrowska H., *Med. Dośw. Społ.*, **10**, 278 (1929)
85. Ławrynowicz A., Bohdanowicz Z., *Lek. Wojsk.*, **11**, 268 (1928)
86. Makarczykówna H., Wróblewski W., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 674 (1932)
87. Makowska H., *ibidem*, **14**, 578 (1931)
88. Maternowska I., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **113**, 357 (1929)
89. Maternowska I., *ibidem*, *I, O.*, **113**, 360 (1929)
90. Meisel H., Mikulaszek E., *C. r. Soc. Biol.*, **105**, 414 (1930)
91. Meisel H., Mikulaszek E., *Pol. Gazeta Lek.*, **10**, 1 (1931)
92. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, **11**, 367 (1932)
93. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, **11**, 385 (1932)
94. Meisel H., Mikulaszek E., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 767 (1932)
95. Nowakowski W., Owczarewicz L., *Lek. Wojsk.*, **6**, Nr 8 (1923)
96. Owczarewicz L., *ibidem*, **10**, Nr 3-4 (1927)
97. Owczarewicz L., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 679 (1932)

98. Padlewski L., *ibidem*, 9, 123 (1928)
99. Padlewski L., *ibidem*, 14, 615 (1932)
100. Russ V.K., Trawiński A., *Zeit. Hyg. Infektionskrnk.*, 85, 33 (1918)
101. Seydel J., *Med. Dośw. Spół.*, 15, 52 (1932)
102. Seydel J., *ibidem*, 16, 487 (1933)
103. Seydel J., *C. r. Soc. Biol.*, 112, 1445 (1933)
104. Seydel J., *ibidem*, 112, 1447 (1933)
105. Seydel J., *Ann. Inst. Pasteur*, 52, 179 (1934)
106. Szperówna J., *Med. Dośw. Spół.*, 19, 289 (1934)
107. Szymanowski Z., *ibidem*, 13, 125 (1931)
108. Trawiński A., *Zeit. Hyg. Infektionskrnk.*, 85, 117 (1918)
109. Trawiński A., György P., *Arch. Hyg.*, 87, 277 (1918)
110. Trawiński A., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 80, 339 (1918)
111. Trawiński A., *ibidem*, 88, 22 (1922)
112. Trawiński A., *ibidem*, 90, 17 (1923)
113. Trawiński A., *ibidem*, 92, 356 (1924)
114. Trawiński A., *ibidem*, 116, 423 (1930)
115. Trawiński A., *ibidem*, 120, 223 (1931)
116. Trawiński A., Kiesler M., *ibidem*, 124, 300 (1932)
117. Wiza J., *Med. Dośw. Spół.*, 20, 499 (1936)
118. Wiza J., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 140, 88 (1937)

22a) Po roku 1945

C)

1. Buczowski Z., *Med. Dośw. Spół.*, 25, 211 (1946)
2. Buczowski Z., Lachowicz Z., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 419 (1949)
3. Buczowski Z., *ibidem*, 2, 206 (1950)
4. Hirszfeld L., Galis-Malejczyk A., Sembrat-Niewiadomska Z., Zwierz J., *Pol. Tyg. Lek.*, 3, 417 (1948)
5. Mikulaszek E., Ratomski A., *Med. Wet.*, 1, 39 (1945)
6. Mikulaszek E., Ratomski A., *Med. Dośw. Spół.*, 25, 34 (1946)
7. Mikulaszek E., Walecki H., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 1 (1949)
8. Mikulaszek E., Rzucidło L., Walecki H., *ibidem*, 2, 187 (1950)
9. Mikulaszek E., Rzucidło L., Walecki H., *ibidem*, 2, 323 (1950)
10. Morzycki J., *Bull. Int. Mar. Trop. Med.*, 1, 23 (1948)
11. Parnas J., Kunicki-Goldfinger Wł., Stępkowski S., Lorkiewicz Z., *Ann. UMCS, DD*, 5, 335 (1950)
12. Stryszak A., *Bull. Int. Mar. Trop. Med.*, 2, 35 (1949)
13. Stryszak A., *ibidem*, 2, 213 (1949)
14. Walkowska E., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 295 (1950)
15. Zabłocki B., *Pol. Tyg. lek.*, 1, 721 (1946)
16. Zabłocki B., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 17 (1949)

23 A) Pałeczki czerwone

1. Lipiński W., *Med. Dośw. Spół.*, 1, 305 (1923)
2. Ławrynówicz A., *Pol. Gazeta Lek.*, 2, 668 (1923)
3. Przesmycki F., *Med. Dośw. Spół.*, 5, 18 (1925)
4. Przesmycki F., *ibidem*, 13, 25 (1931)
5. Przesmycki F., Żmigryderowa-Konopka L., *ibidem*, 23, 147 (1938)
6. Sierakowski S., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 95, 137 (1925)
7. Szokalski K., Grunberzanka O., *Gazeta Lek.*, 51 (1917)

8. Szymanowski Z., Szereszewski L., *Przegl. Epidemiol.*, 2, 201 (1922)
9. Warszawski Z., *Med. Dośw. Społ.*, 17, 328 (1933)

B) Przecinkowiec cholery

10. Gieszczykiewicz M., Sierakowski S., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, 76, 465 (1918)
11. Sierakowski S., *ibidem*, 84, 161 (1920)
12. Sierakowski S., *ibidem*, 84, 178 (1920)

23a) Po roku 1945

A)

1. Kuryłowicz W., Ślopek S., *Med. Dośw. Społ.*, 25, 112 (1948)
2. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., Ostrowski J., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 194 (1950)
3. Kuryłowicz W., Trzaska-Niedźwiedzka I., Ślopek S., *ibidem*, 2, 202 (1950)
4. Mikulaszek E., Ostrowski J., *ibidem*, 2, 197 (1950)
5. Parnas J., Lorkiewicz Z., *Ann. UMCS, DD*, 5, 273 (1950)
6. Ślopek S., *Post. Hig. Med. Dośw.*, 4, 80 (1951)
7. Zakrzewska K., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 1 (1950)

24) Pałeczki twardzieli i pokrewne

1. Celarek J., Epstein T., *C. r. Soc. Biol.*, 100, 1148 (1929)
2. Dworecki J., Bejrak M., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 179 (1938)
3. Gąsiorowski N., *Pol. Gazeta Lek.*, 6, 525 (1927)
4. Gąsiorowski N., Meisel H., *C. r. Soc. Biol.*, 100, 298 (1928)
5. Gąsiorowski N., Meisel H., *Pol. Gazeta Lek.*, 8, 45 (1929)
6. Gąsiorowski N., Mikulaszek E., *ibidem*, 10, 97 (1931)
7. Gąsiorowski N., Mikulaszek E., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 70, 19 (1931)
8. Gąsiorowski N., *Pol. Gazeta Lek.*, 12, 693 (1933)
9. Gąsiorowski N., *Med. Dośw. Społ.*, 17, 277 (1933)
10. Kuryłowicz W., *Arch. TN Lwów, Dz. III*, 10 (1938)
11. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 187 (1938)
12. Łapiński A., *Pam. Wileń. Tow. Lek.*, 8, z. 1 (1932)
13. Ławrynowicz A., *Pol. Gazeta Lek.*, 2, 587 (1923)
14. Meisel H., Mikulaszek E., *C. r. Soc. Biol.*, 96, 563 (1927)
15. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, 96, 1495 (1927)
16. Meisel H., Mikulaszek E., *Pol. Gazeta Lek.*, 6, 41 (1927)
17. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, 6, 940 (1927)
18. Meisel H., Mikulaszek E., *ibidem*, 12, 703 (1933)
19. Meisel H., Mikulaszek E., *Med. Dośw. Społ.*, 17, 279 (1933)
20. Mikulaszek E., *C. r. Soc. Biol.*, 100, 301 (1928)
21. Mikulaszek E., *ibidem*, 102, 83 (1929)
22. Mikulaszek E., *ibidem*, 102, 85 (1929)
23. Mikulaszek E., *Pol. Gazeta Lek.*, 8, 141 (1929)
24. Milińska-Szwojnicka Z., Epsteinówna T., Abramowicz L., *Med. Dośw. Społ.*, 17, 281 (1933)
25. Rymkiewicz W., *ibidem*, 17, 330 (1933)

24a) Po roku 1945

1. Ślopek S., *Sprawozd. PAU*, 1, 23 (1946/47)

25) *Brucella*

1. Ber A., *Rozpr. Biol. z zak. Med. Wet. Roln. Hod.*, z. 1-4 (1932)
2. Ber A., *Warsz. Czasop. Lek.*, 10, 276 (1933)
3. Ber A., *ibidem*, 10, 307 (1933)
4. Ber A., *ibidem*, 10, 337 (1933)
5. Ber A., *Med. Dośw. Spół.*, 17, 62 (1933)
6. Ber A., *Wiad. Wet.*, 12, 241 (1933)
7. Felix J., *Pol. Gazeta Lek.*, 8, 325 (1929)
8. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *C. r. Soc. Biol.*, 102, 111 (1929)
9. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *Wiad. Wet.*, 9, 109 (1930)
10. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 119, 384 (1931)
11. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *ibidem*, 119, 445 (1931)
12. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *ibidem*, 117, 240 (1930)
13. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *ibidem*, 121, 448 (1931)
14. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *Med. Dośw. Spół.*, 14, 591 (1931)
15. Grycz E., Sołtys M., Tekliński A., Zylbertal S., *Pam. PINGW Wet.*, 2, z. 2 (1938)
16. Makowska H., *Med. Dośw. Spół.*, 14, 579 (1931)
17. Maternowska I., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 116, 422 (1930)
18. Sarnowiec W., *Pam. PINGW* 12, 1 (1931)
19. Sarnowiec W., *Wiad. Wet.*, 12, 197 (1933)
20. Sarnowiec W., *C. r. Soc. Biol.*, 115, 384 (1934)
21. Sarnowiec W., *ibidem*, 116, 300 (1934)
22. Sarnowiec W., *Ann. Inst. Pasteur*, 53, 166 (1934)
23. Sarnowiec W., *ibidem*, 55, 175 (1935)
24. Sarnowiec W., *ibidem*, 58, 417 (1937)
25. Stryszak A., Karnicki E., *Wiad. Wet.*, 18, 254 (1939)
26. Szymanowski Z., *Warsz. Czasop. Lek.*, 5, 490 (1928)
27. Zylbertal S., Sołtys M., *Pam. PINGW, Wet.*, 1, 32 (1937)

25a) Po roku 1945

1. Parnas J., Stępkowski S., *Med. Wet.*, 3, 10 (1947)
2. Parnas J., Stępkowski S., *Ann. UMCS, DD*, 4, 315 (1949)
3. Parnas J., Stępkowski S., *ibidem*, 5, 439 (1950)
4. Rydzak., *ibidem*, 4, 185 (1949)
5. Szaflarski J., *Med. Wet.*, 4, 368 (1948)
6. Zyglar S., *Arch Wet.*, 1, 231 (1951)

26) *Paciorkowce*

1. Brokman H., Hirszfild H., Przesmycki F., *Warsz. Czasop. Lek.*, 1, 463 (1924)
2. Brokman H., *Med. Dośw. Spół.*, 10, 1 (1929)
3. Eppler R., *Pol. Gazeta Lek.*, 8, 327 (1929)
4. Fleck L., Elsterowa O., *Wiad. Lek.*, 4, 475 (1931)
5. Fleck L., Elsterowa O., *Pol. Gazeta Lek.*, 18, 655 (1939)
6. Fleck L., Elsterowa O., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 125, 180 (1932)
7. Gröer F., Redlich F., *Med. Dośw. Spół.*, 9, 290 (1928)
8. Hirszfild L., Hirszfild H., Mayzner M., Przesmycki F., *Zeit. Immunitätsforsch.*, 57, 414 (1928)
9. Kraskowska L., Nitsch R., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 82, 264 (1919)
10. Lipiński W., *Med. Dośw. Spół.*, 5, 369 (1925)
11. Lipiński W., *Pol. Gazeta Lek.*, 5, 251 (1926)
12. Łukasiewicz K., *Med. Dośw. Spół.*, 9, 299 (1928)

13. Łukasiewicz K., *Lek. Wojsk.*, 14, 233 (1929)
14. Matuszewski T., Pijanowski E., Supińska J., *Rocz. Nauk Roln. Leśn.*, 36 (1936)
15. Matuszewski T., Pijanowski E., Supińska J., *C. r. Inst. Bacteriol. Ecole Centr. Agron. Varsovie*, Nr 21, 1 (1936)
16. Milińska-Szwojnicka Z., Goliborska T., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 117 (1938)
17. Przesmycki F., *Warsz. Czasop. Lek.*, 2, 469 (1925)
18. Rosnerówna J., *Med. Dośw. Społ.*, 9, 301 (1928)
19. Rosnerówna J., *C. r. Soc. Biol.*, 98, 389 (1928)
20. Sparrow H., Zajdlówna R., Sierakowski S., *Med. Dośw. Społ.*, 109, 435 (1929)
21. Supińska J., Matuszewski T., *Zentr. Bakteriolog.*, II, 9, 499 (1936)
22. Zacharow M., *Pam. PINGW*, cz. A, 3, 357 (1922)
23. Zajdel R., Sierakowski S., Sparrow H., *C. r. Soc. Biol.*, 102, 105 (1929)
24. Zajdlówna R., Sierakowski S., *Med. Dośw. Społ.*, 10, 440 (1929)

26a) Po roku 1945

1. Górska J., Pakuła R., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 239 (1950)
2. Kunicki-Goldfinger Wł., *Bull. Off. Int. Epizoot.*, 30, 310 (1948)
3. Kunicki-Goldfinger Wł., *Ann. UMCS, DD*, 4, 1 (1949)
4. Kunicki-Goldfinger Wł., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 357 (1949)
5. Pakuła R., *ibidem*, 3, 1 (1951)
6. Podgórski J., *Ann. UMCS, DD*, 5, 317 (1950)
7. Staśkiewicz G., *ibidem*, 4, 273 (1949)
8. Stupińska-Jakubowska J., *Med. Dośw. Społ.*, 25, 184 (1948)

27) Gonokok

1. Gieszczykiewicz M., *Med. Dośw. Społ.*, 8, 189 (1927)
2. Gieszczykiewicz M., *ibidem*, 8, 199 (1927)
3. Gieszczykiewicz M., *ibidem*, 8, 43 (1927)
4. Gieszczykiewicz M., *Pol. Gazeta Lek.*, 6, 660 (1927)
5. Gieszczykiewicz M., Terajewicz W., *ibidem*, 6, 297 (1927)
6. Gieszczykiewicz M., *C. r. Soc. Biol.*, 98, 388 (1928)
7. Gieszczykiewicz M., *Zentr. Bakteriolog.*, I, O., 108, 356 (1928)
8. Ławrynowicz A., *Prace Kom. Lek. Poznań. TPN*, 2, z. 4 (1924)
9. Ławrynowicz A., Sirotonin M., Korobkova E., *Med. Dośw. Społ.*, 2, 359 (1924)
10. Pietkiewicz L., *ibidem*, 10, 421 (1929)

27a) Po roku 1945

1. Meisel P., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 243 (1950)
2. Rzucidło L., Stępiak R., *Przegl. Dermatol.*, 38, 147 (1951)

28) Enterokok

1. Jakóbkiewicz J., Przesmycki F., *Med. Dośw. Społ.*, 15, 331 (1932)
2. Karwacki L., *Lek. Wojsk.*, 8, 224 (1926)
3. Łukasiewicz K., *ibidem*, 9, 223 (1929)
4. Piotrowska H., *Med. Dośw. Społ.*, 15, 393 (1932)

29) Menigokok

1. Przesmycki F., *Przegl. Epidemiol.*, 1, 14 (1920)

30) Pneumokok

1. Amzelówna R., *Warsz. Czasop. Lek.*, 3, 275 (1926)
2. Amzelówna R., *C. r. Soc. Biol.*, 96, 1489 (1927)
3. Klott C., *Lek. Wojsk.*, 8, 147 (1926)
4. Neufeld F., Ettinger-Tulczyńska R., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 114, 252 (1929)
5. Neufeld F., Ettinger-Tulczyńska R., *Zeit. Hyg. Infektionskrnk.*, 492, 112 (1931)
6. Neufeld F., Ettinger-Tulczyńska R., *ibidem*, 114, 769 (1933)
7. Przesmycki F., *Med. Dośw. Spół.*, 14, 774 (1932)
8. Rosenblum L., *Lek. Wojsk.*, 6, 302 (1925)
9. Żmigryder-Konopkova L., *Med. Dośw. Spół.*, 17, 286 (1933)

31) Gronkowce

1. Celarek J., Fejginówna B., *Med. Dośw. Spół.*, 23, 75 (1938)
2. Fejgin B., Sasaki S., *ibidem*, 23, 114 (1938)
3. Karyszkowski L., *Lek. Wojsk.*, 8, Nr 4 (1926)
4. Szerypo R., *Gazeta Lek.*, 13 (1919)
5. Szerypo R., *ibidem*, 27 (1919)

32) Maczugowiec błonicy

1. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *Med. Dośw. Spół.*, 8, 372 (1927)
2. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *ibidem*, 9, 52 (1928)
3. Brunner J., *Lek. Wojsk.*, 1, 1 (1920)
4. Goliborska T., *Med. Dośw. Spół.*, 20, 360 (1936)
5. Goliborska T., Lachowicz K., Przesmycki F., Seydel J., *ibidem*, 23, 21 (1938)
6. Gutfreundówna F., *Pol. Gazeta Lek.*, 15, 107 (1936)
7. Jabłońska D., Zajdlówna R., *Med. Dośw. Spół.*, 23, 24 (1938)
8. Lipiński W., Stütz W., *Pol. Gazeta Lek.*, 7, 920 (1928)
9. Łukasiewicz K., *Med. Dośw. Spół.*, 14, 827 (1932)
10. Nitsch R., *Zeit. Kinderheilk.*, 54, 470 (1933)
11. Piasecka-Zeyland E., *Ann. Inst. Pasteur*, 50, 754 (1933)
12. Przesmycki F., *Med. Dośw. Spół.*, 20, 341 (1936)
13. Redler E., *ibidem*, 19, 176 (1934)
14. Seydel J., *ibidem*, 8, 207 (1927)
15. Seydel J., *ibidem*, 20, 355 (1936)
16. Seydel J., *ibidem*, 23, 37 (1938)
17. Sierakowski S., Zajdlówna R., *C. r. Soc. Biol.*, 90, 599 (1924)
18. Sierakowski S., Zajdlówna R., *Med. Dośw. Spół.*, 12, 93 (1930)
19. Zajdlówna R., Jabłońska D., *ibidem*, 24, 1 (1939)

33) Prątek gruźliczy

1. Fejgin B., *C. r. Soc. Biol.*, 112, 604 (1933)
2. Fejgin B., *Med. Dośw. Soc. Biol.*, 17, 262 (1933)
3. Filiński W., *Przegl. Epidemiol.*, 2, 224 (1922)
4. Fleck L., Fullenbaum L., *Urol. Cutan. Rev.*, 35, 358 (1931)
5. Fleck L., *Wiad. Lek.*, 5, 435 (1932)
6. Fullenbaum L., Fleck L., *Dermatol. Wochenschr.*, 84, 485 (1927)
7. Gieszczykiewicz M., Wróblewski W., *Med. Dośw. Spół.*, 7, 229 (1927)
8. Gieszczykiewicz M., Wróblewski W., *C. r. Soc. Biol.*, 96, 337 (1927)
9. Jezierski W., *Med. Dośw. Spół.*, 1, 175 (1923)

10. Heller J., *Pol. Gazeta Lek.*, **13**, 441 (1934)
11. Hochmanówna B., *Warsz. Czasop. Lek.*, **14**, Nr 45 (1937)
12. Hryniewicz H., *Gruźlica*, **8**, Nr 4 (1933)
13. Karwacki L., Biernacki S., *Ann. Inst. Pasteur*, **39**, 476 (1925)
14. Karwacki L., *C. r. Soc. Biol.*, **92**, 801 (1925)
15. Karwacki L., *ibidem*, **95**, 398 (1926)
16. Karwacki L., *ibidem*, **95**, 401 (1926)
17. Karwacki L., *ibidem*, **95**, 913 (1926)
18. Karwacki L., Bogucka-Gutenberg E., *Pol. Gazeta Lek.*, **5**, 658 (1926)
19. Karwacki L., *Pol. Arch. Med. Wewn.*, **5**, Nr 1 (1927)
20. Karwacki L., *C. r. Soc. Biol.*, **99**, 1150 (1928)
21. Karwacki L., *ibidem*, **99**, 1152 (1928)
22. Karwacki L., *ibidem*, **99**, 1171 (1928)
23. Karwacki L., *ibidem*, **99**, 1173 (1928)
24. Karwacki L., *ibidem*, **100**, 214 (1928)
25. Karwacki L., Krakowska S., *ibidem*, **100**, 217 (1928)
26. Karwacki L., *ibidem*, **100**, 1152 (1928)
27. Karwacki L., *ibidem*, **100**, 1154 (1928)
28. Karwacki L., *Pol. Gazeta Lek.*, **9**, 329 (1930)
29. Karwacki L., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **119**, 369 (1930/31)
30. Karwacki L., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 230 (1933)
31. Karwacki L., O postaciach rozwojowych zarazka gruźlicy. Nakł. Pol. Zw. P-gruźl., Warszawa 1933
32. Kielanowski T., *Pol. Gazeta Lek.*, **13**, 30 (1934)
33. Koeppe S., *Wiad. Wet.*, **5**, 227 (1926)
34. Koeppe S., *ibidem*, **5**, 423 (1926)
35. Leyberg E., *Med. Dośw. Społ.*, **8**, 148 (1927)
36. Ławrynowicz A., Stankowska M., Wasilewska-Mironowiczówna E., *Pol. Gazeta Lek.*, **13**, 28 (1931)
37. Ławrynowicz A., V Zj. Przeciwgruźl., Warszawa (1933)
38. Łomiński I., *C. r. Soc. Biol.*, **105**, 601 (1930)
39. Łomiński I., *Ann. Inst. Pasteur*, **49**, 194 (1932)
40. Łomiński I., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **128**, 276 (1933)
41. Meisel H., *Med. Dośw. Społ.*, **2**, 37 (1924)
42. Panek K., *C. r. Soc. Biol.*, **104**, 603 (1930)
43. Panek K., Zacharoff W., *ibidem*, **104**, 607 (1930)
44. Panek K., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 254 (1933)
45. Panek K., Zacharoff W., *C. r. Soc. Biol.*, **106**, 854 (1931)
46. Piasecka-Zeylandowa E., Zeyland J., *Gruźlica*, **8**, 321 (1933)
47. Piasecka-Zeylandowa E., *Gruźlica*, **8**, 427 (1933)
48. Piasecka-Zeylandowa E., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 261 (1933)
49. Piwowarczyk S., *Wiad. Wet.*, **16**, 222 (1937)
50. Piwowarczyk S., *ibidem*, **18**, 23 (1939)
51. Piwowarczyk S., *Wiad. Wet.*, **18** (1939)
52. Sierakowski S., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 254 (1933)
53. Sporzyński T., *Warsz. Czasop. Lek.*, **4**, 600 (1927)
54. Sporzyński T., *Med. Dośw. Społ.*, **9**, 45 (1928)

33a) Po roku 1945

1. Grabiec S., Sym E. A., *Przegl. Epidemiol.*, **6**, 181 (1951)
2. Jabłońska S., Rzucidło L., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 562 (1950)
3. Jabłońska S., Rzucidło L., *Przegl. Dermatol.*, **38**, 1 (1951)
4. Jabłońska S., Rzucidło L., *ibidem*, **38**, 19 (1951)
5. Janowiec M., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **3**, 173 (1951)

6. Kamińska I., *ibidem*, 3, 179 (1951)
7. Kuźniecowa A., Wojciechowski E., *ibidem*, 2, 246 (1950)
8. Kwapiński J., *Gruźlica*, 17, 16 (1949)
9. Kwapiński J., *ibidem*, 17, 20 (1949)
10. Kwapiński J., *ibidem*, 17, 233 (1949)
11. Kwapiński J., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 224 (1950)
12. Piwowarczyk S., *Med. Wet.*, 216 (1950)
13. Rzucidło L., Miedziński E., Ławrynowicz A., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 554 (1950)
14. Rzucidło L., Jabłońska S., *ibidem*, 2, 540 (1950)
15. Rzucidło L., *ibidem*, 3, 360 (1951)
16. Rzucidło L., *Przegl. Dermatol.*, 38, 14 (1951)
17. Sierakowski S., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 377 (1949)
18. Urbański T., Serafinowicz B., Maliński S., Ślopek S., Kamińska I., Venulet J., Jakimowska K., *Gruźlica*, 20, 157 (1950)
19. Urbański T., Serafinowicz B., Maliński S., Ślopek S., Kamińska I., Venulet J., Jakimowska K., *ibidem*, 20, 293 (1950)

34) Prątek BCG

1. Bujwid O., *Pol. Gazeta Lek.*, 7, 783 (1928)
2. Kochanowski J., *ibidem*, 15, 542 (1936)
3. Legeżyński S., Makowski S., Weissbrod Z., *C. r. Soc. Biol.*, 99, 916 (1928)
4. Legeżyński S., Makowski S., Weissbrod Z., *ibidem*, 99, 917 (1928)
5. Legeżyński S., Makowski S., Weissbrod Z., *ibidem*, 99, 918 (1928)
6. Legeżyński S., Makowski S., Weissbrod Z., *ibidem*, 100, 289 (1928)
7. Piasecka-Zeylandowa E., *Now. Lek.*, 644 (1928)
8. Piasecka-Zeylandowa E., Zeyland J., *Ann. Inst. Pasteur*, 42, 1280 (1928/29)
9. Piasecka-Zeylandowa E., *ibidem*, 43, 1002 (1929)
10. Piasecka-Zeylandowa E., *C. r. Soc. Biol.*, 102, 356 (1929)
11. Piasecka-Zeylandowa E., *Ann. Inst. Pasteur*, 45, 439 (1930)
12. Piasecka-Zeylandowa E., *Gruźlica*, 6, 1 (1931)
13. Piasecka-Zeylandowa E., Zeyland J., *Ann. Inst. Pasteur*, 56, 46 (1936)
14. Okolska M., Sasaki S., *Med. Dośw. Spół.*, 9, 284 (1928)
15. Sparrow H., *Warsz. Czasop. Lek.*, 2, 512 (1925)
16. Strazberger S., *Wiad. Wet.*, 16, 217 (1937)
17. Szymanowski Z., *Gruźlica*, 5, 436 (1930)
18. Zeyland J., *Ann. Inst. Pasteur*, 43, 778 (1929)
19. Zeyland J., Piasecka-Zeyland E., *Pol. Gazeta Lek.*, 15, 687 (1936)

35) *Clostridia*

1. Bohdanowicz Z., Piotrowska H., *Med. Dośw. Spół.*, 13, 379 (1931)
2. Ławrynowicz A., *ibidem*, 20, 463 (1936)
3. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., Szymańska J., *ibidem*, 23, 69 (1938)
4. Gieszczykiewicz M., Wróblewski W., *Pol. Gazeta Lek.*, 12, 244 (1933)
5. Karbowniczek M., *ibidem*, 17, 416 (1938)
6. Karwacki L., Gröerówna J., *Sprawozd. TN Warszawa*, 10, 270 (1917)
7. Kostuch Z., *Med. Dośw. Spół.*, 23, 543 (1938)
8. Ławrynowicz A., *ibidem*, 20, 424 (1936)
9. Ławrynowicz A., *ibidem*, 20, 459 (1936)
10. Ławrynowicz A., *ibidem*, 23, 40 (1938)
11. Meisel H., *Pol. Gazeta Lek.*, 15, 624 (1936)
12. Meisel H., *ibidem*, 17, 46 (1938)

13. Meisel H., *ibidem*, 17, 819 (1938)
14. Meisel H., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 78 (1938)
15. Owczarewicz L., *ibidem*, 20, 396 (1936)
16. Porębski J., Spasowicz H., *C. r. Soc. Biol.*, 114, 1267 (1933)
17. Suliński R., *Med. Dośw. Społ.*, 2, 468 (1936)

35a) Po roku 1945

1. Meisel H., *Med. Dośw. Społ.*, 25, 89 (1946)
2. Meisel H., Rybicka I., Meisel P., *Pol. Tyg. Lek.*, 2, 347 (1947)
3. Meisel H., Rybicka I., Meisel P., *ibidem*, 2, 1320 (1947)
4. Meisel H., Rybicka I., Meisel P., *ibidem*, 4, 361 (1949)
5. Meisel H., Rybicka I., Meisel P., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 424 (1949)
6. Meisel H., Rybicka I., Meisel P., *ibidem*, 1, 473 (1949)
7. Meisel H., Rybicka I., Meisel P., *ibidem*, 1, 565 (1949)
8. Meisel H., Rybicka I., Meisel P., *ibidem*, 1, 579 (1949)
9. Rybicka I., *ibidem*, 2, 240 (1950)

36) Krętki

1. Adamski C., O krętkach typu *Leptospira interohaemorrhagiae* w wodzie poznańskiej. Fischer i Majewski, Poznań 1924
2. Adamski C., Badania nad morfologią i biologią krętka żółtaczkowego. Fischer i Majewski, Poznań 1925
3. Adamski C., *Med. Dośw. Społ.*, 5, 221 (1925)
4. Adamski C., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 112, 476 (1929)
5. Anigstein L., *Przeegl. Epidemiol.*, 1, 55 (1920)
6. Anigstein L., *Pol. Gazeta Lek.*, 2, 163 (1923)
7. Anigstein L., *C. r. Soc. Biol.*, 89, 1358 (1923)
8. Gieszczykiewicz M., *Ann. Inst. Pasteur*, 34, 763 (1920)
9. Gieszczykiewicz M., *Int. Bull. Acad. Polon. Sci., Cl. Mat. Nat.*, 24 (1939)
10. Lenartowicz J., *Pol. Gazeta Lek.*, 1, 44 (1922)
11. Sparrow H., Lapidari M., *Med. Dośw. Społ.*, 12, 433 (1930)
12. Sterling-Okuniewski S., *Med. Kom. Lek.*, 202 (1918)
13. Sterling-Okuniewski S., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 82, 456 (1919)

36 a) Po roku 1945

1. Chrzanowski B., Zwierz J., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 367 (1949)
2. Zwierz J., Chrzanowski B., Durlakowa I., Trzankowski J., *ibidem*, 2, 218 (1950)

37) Inne bakterie chorobotwórcze

A) Laseczka wąglika

1. Offerman D., *Wiad. Wet.*, 15, 105 (1936)
2. Supniewski J., *Med. Dośw. Społ.*, 3, 246 (1924)

B) Pałeczka nosacizny

4. Koeppe S., *Wiad. Wet.*, 4, 81 (1925)
5. Meisel G., *Pam. PINGW*, 10, 99 (1929)
6. Panek K., *Kosmos*, 49, 1161 (1924)

C) Włoskowiec różycy

7. Bąk A., *Przegl. Wet.*, **41**, 153 (1928)
8. Bąk A., *ibidem*, **43**, 201 (1930)
9. Jastrzębski T., Rozpr. doktorska, Wydz. Wet. UW (1939)
10. Spryszak A., Szymanowski Z., *C. r. Soc. Biol.*, **100**, 1151 (1929)
11. Spryszak A., *Wiad. Wet.*, **10**, 385 (1931)
12. Spryszak A., *ibidem*, **16**, 1 (1937)

D) Pałeczka zakaźnego ronienia klaczy

13. Brill J., *Wiad. Wet.*, **9**, 69 (1930)
14. Brill J., *ibidem*, **9**, 77 (1930)
15. Brill J., *ibidem*, **10**, 33 (1931)
16. Brill J., *C. r. Soc. Biol.*, **114**, 199 (1933)
17. Brill J., Pam. XIV Zj. Lek. Przyrodn., Poznań (1933)
18. Brill J., *Wiad. Wet.*, **13**, 1 (1934)

E) Zarazek Plaut-Vincenta (*Trepomena vincenti*)

19. Brokman H., Sparrow H., *Przegl. Epidemiol.*, **2**, 79 (1922)

F) Zarazek Morax-Axenfelda (*Moraxella lacunata*)

20. Rymkiewicz W., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 330 (1933)

G) Pałeczka pseudogruźlicy drobiu

21. Terpiłowska-Rutkowska A., *Wet. Współcz.*, Nr 1, 29 (1938)

H) Paciorkowiec bezmleczności bydła

22. Kunicki-Goldfinger Wł., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **46**, 65 (1939)

I) Promieniowce chorobotwórcze

21. Fejgin B., Płoński M., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 497 (1931)
22. Fejgin B., *C. r. Soc. Biol.*, **106**, 161 (1936)
23. Sulimski R., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 372 (1936)

J) Bakterie próchnicy zębów

24. Sierakowski S., Zajdlówna R., *C. r. Soc. Biol.*, **91**, 961 (1924)
25. Sierakowski S., Zajdlówna R., *Med. Dośw. Społ.*, **4**, 100 (1925)

37a) Po roku 1945

A)

1. Łosiński T., *Ann. UMCS, D*, **1**, 311 (1946/47)

C)

2. Brill J., Szykiewicz Z., *Med. Wet.*, 516 (1950)
3. Brill J., Szykiewicz Z., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 407 (1950)

4. Janowski H., *Ann. UMCS, DD, 4*, 173 (1949)
5. Lachowicz M., *Med. Wet.*, 3, 171 (1951)
6. Parnas J., Lorkiewicz Z., Poznańska I., Nowak B., *ibidem*, 3, 530 (1951)
7. Stryszak A., Spryszak A., *ibidem*, 3, 729 (1951)
8. Trawińska-Wierzbicka J., *Ann. UMCS, DD, 4*, 75 (1949)

D)

9. Parnas J., Kunicki-Goldfinger Wł., Stępkowski S., *Ann. UMCS, DD, 4*, 217 (1949)
10. Parnas K., Kunicki-Goldfinger Wł., Stępkowski S., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 353 (1949)

E)

11. Łapiński A., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 223 (1949)

F)

12. Dąbrowski T., Lorkiewicz Z., *Med. Wet.*, 917 (1949)

G)

13. Kunicki-Goldfinger Wł., *Med. Wet.*, 85 (1948)

H)

14. Brill J., *Post. Hig. Med. Dośw.*, 3, 65 (1951)

38) Zarazki chorób ryb

1. Legeżyński S., *Pam. XV Zj. Lek. Przyrodn.*, Lwów (1937)
2. Sarkowski S., *Bakteriologia epizootycznego pomoru ryb w wodach Królestwa Polskiego*, Geber-tner i Wolff, Warszawa 1918
3. Śnieszko S., *Przegl. Ryb.*, 10, 309 (1937)
4. Śnieszko S., *ibidem*, 12, 1 (1939)
5. Śnieszko S., Piotrowska W., Kocyłowski B., Marek K., *Rozpr. Biol.*, 16, 143 (1938)

38a) Po roku 1945

1. Śnieszko S., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 1, 360 (1949)

39) Wirusy chorobotwórcze

A) Wirus wścieklizny

1. Koeppe S., *Wiad. Wet.*, 4, 207 (1925)
2. Legeżyński S., Weissbrod B., *Med. Dośw. Społ.*, 9, 344 (1928)
3. Legeżyński S., *Wszechświat*, 3, (1939)

B) Wirus ospy

4. Petschenko B., *Bull. Int. Acad. Pol. Sci., Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, 215 (1925)
5. Petschenko B., *ibidem*, 469 (1925)
6. Wróblewski W., *Med. Dośw. Społ.*, 14, 807 (1932)

C) Wirus ronienia klaczy

7. Brill J., Wojciechowska S., *Wiad. Wet.*, 9, Nr 116 (1930)
8. Brill J., Wojciechowska S., *ibidem*, 10, Nr 129 (1931)

D) Wirus pomoru świń

9. Sarnowiec W., *Wiad. Wet.*, 11, 297 (1932)
10. Sarnowiec W., *C. r. Soc. Biol.*, 113, 1493 (1933)

E) Wirus nosówki

11. Legeżyński S., *Med. Dośw. Spół.*, 23, 168 (1938)

F) Wirus poliomyelitis

12. Sparrow H., *Pol. Gazeta Lek.*, 7, 411 (1928)

G) Inne wirusy

13. Brill J., Szymanowski Z., *Med. Dośw. Spół.*, 9, 383 (1928)
14. Nitsch R., *ibidem*, 17, 157 (1933)

39a) Po roku 1945

A)

1. Grycz E., *Ann. UMCS, DD*, 4, 49 (1949)

B)

2. Przesmycki F., Prażmowski W., Semkow R., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 73 (1950)
3. Przesmycki F., Prażmowski W., Semkow R., *ibidem*, 3, 233 (1951)

C)

4. Woyciechowska S., *Med. Wet.*, 209 (1950)
5. Woyciechowska S., *Patol. Pol.*, 1, 343 (1950)
6. Woyciechowski S., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 299 (1950)

D)

7. Łosiński T., *Med. Wet.*, 345 (1948)

E)

8. Koziński A.W., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 3, 77 (1951)
9. Koziński A.W., *ibidem*, 3, 83 (1951)
10. Koziński A.W., Mikulaszek E., *ibidem*, 3, 242 (1951)
11. Koziński A.W., *ibidem*, 3, 382 (1951)
12. Makower H., Skurska Z., *Pol. Tyg. Lek.*, 5, 84 (1950)
13. Makower H., Skurska Z., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 297 (1950)
14. Makower H., Skurska Z., *ibidem*, 3, 277 (1951)
15. Skurska Z., *ibidem*, 3, 271 (1951)
16. Skurska Z., *ibidem*, 3, 280 (1951)

F)

17. Kozłowska A., *Sprawozd. PAU*, **46**, 219 (1945)
18. Kozłowska A., *Bull. Int. Acad. Polon. Sci., Cl. B, Sci. Mat. Nat.*, 109 (1946)
19. Kozłowska A., *ibidem*, 215 (1949)
20. Kozłowska A., *Post. Hig. Med. Dośw.*, **3**, 89 (1951)

40) Zarazek grypy (łącznie z towarzyszącymi bakteriami)

1. Bronowski T., *Pol. Gazeta. Lek.*, **6**, 12 (1927)
2. Gieszczykiewicz M., Wróblewski W., *Proc. I Int. Congr. Microbiol., Paris*, **1**, 495 (1930)
3. Gieszczykiewicz M., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 740 (1932)
4. Kobryner L., *Warsz. Czasop. lek.*, **7**, Nr 46 (1930)
5. Kobryner L., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 791 (1932)
6. Korczyński B., *Przegl. Lek.*, Nr 49–52 (1919)
7. Nitsch R., *ibidem*, Nr 46 (1918)
8. Nowicki W., *ibidem*, Nr 47, 48 (1918)
9. Owczarewicz L., *Lek. Wojsk.*, **9**, 571 (1927)

41) Wirusy onkogenne

1. Besredka A., Gross L., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Med.*, 31 (1933)
2. Besredka A., *Sprawozd. PAU*, **38**, 21 (1933)
3. Besredka A., Gross L., *ibidem*, **38**, 37 (1933)
4. Gross L., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Med.*, 383 (1932)

42) Bakteriofagi

1. Amzel R., Fejgin B., Epstein T., *C. r. Soc. Biol.*, **120**, 319 (1935)
2. Brill L., Świąszkowski T., *ibidem*, **100**, 1160 (1929)
3. Brill L., *Zentr. Bakteriolog.*, **126**, 540 (1932)
4. Celarek J., Epstein T., *Lek. Wojsk.*, **13**, 175 (1929)
5. Dominik T., *Kosmos, B*, **61**, 257 (1936)
6. Epstein T., *C. r. Soc. Biol.*, **110**, 1106 (1932)
7. Epstein T., *Med. Dośw. Społ.*, **24**, 205 (1939)
8. Fejgin B., *ibidem*, **2**, 275 (1924)
9. Fejgin B., *Warsz. Czasop. Lek.*, **4**, 694 (1927)
10. Fejgin B., *C. r. Soc. Biol.*, **96**, 1490 (1927)
11. Fejgin B., *Med. Dośw. Społ.*, **9**, 272 (1928)
12. Fiszerow H., *ibidem*, **22**, 316 (1936/37)
13. Frenzlowska J., Szymanowski Z., *C. r. Soc. Biol.*, **100**, 1158 (1929)
14. Ganc., *Med. Dośw. Społ.*, **22**, 323 (1937)
15. Goldberżanka J., Sierakowski S., *ibidem*, **14**, 837 (1932)
15. Kalinowski Z., Czyż W., *Lek. Wojsk.*, **4**, 286 (1923)
16. Lipska I., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 708 (1932)
17. Lipska I., *C. r. Soc. Biol.*, **112**, 1463 (1933)
18. Lipska I., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 498 (1936)
19. Lipska I., *ibidem*, **23**, 93 (1938)
20. Łomiński I., *C. r. Soc. Biol.*, **119**, 27 (1935)
21. Łomiński I., *ibidem*, **119**, 241 (1935)
22. Łomiński I., *ibidem*, **129**, 264 (1938)
23. Rogoźnicka R., *Med. Dośw. Społ.*, **22**, 274 (1937)

24. Sierakowski S., *C. r. Soc. Biol.*, **92**, 803 (1925)
25. Sierakowski S., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **13**, 139 (1937)
26. Szenderowiczówna R., *Med. Dośw. Społ.*, **22**, 93 (1937)
27. Szymanowski Z., *Warsz. Czasop. Lek.*, **4**, 64 (1927)
28. Szymanowski Z., *ibidem*, **11**, 330 (1934)
29. Świąszkowski T., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 531 (1931)

42a) Po roku 1945

1. Lorkiewicz Z., *Ann. UMCS, DD*, **6**, 225 (1951)
2. Morzycki J., Morzycka M., Pogorzelska A., *Bull. Inst. Mar. Trop. Med.*, **2**, 205 (1949)
3. Morzycki J., *ibidem*, **2**, 45 (1949)
4. Morzycki J., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **1**, 421 (1949)
5. Morzycki J., Morzycka M., Pogorzelska A., *Przegl. Epidemiol.*, **3**, 395 (1949)
6. Morzycki J., Morzycka M., Pogorzelska A., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 225 (1950)
7. Pogorzelska A., *Przegl. Epidemiol.*, **6**, 87 (1951)
8. Zakrzewski K., Kościelak J., Murawski K., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **3**, 95 (1951)

43) Działania barwników, anionów i kationów na bakterie

1. Eisenberg Ph., *Theorie der Bakterienfärbung*. (w): *Handbuch der mikrobiologische Technik*, red. Kraus-Uhlenhut, Springer Verlag, tom 1, 1927
2. Eisenberg Ph., *Über Vitalfärbung von Bakterien* (w): *Handbuch der mikrobiologische Technik*, red. Kraus-Uhlenhut, Springer Verlag, tom 1, 1927
3. Eisenberg Ph., *Centr. Bakteriolog., I, O.*, **82**, 69 (1918)
4. Eisenberg Ph., *ibidem*, **82**, 209 (1919)
5. Eisenberg Ph., *ibidem*, **82**, 401 (1919)
6. Eisenberg Ph., *ibidem*, **83**, 70 (1919)
7. Eisenberg Ph., *ibidem*, **83**, 472 (1919)
8. Eisenberg Ph., *ibidem*, **83**, 561 (1919)
9. Eisenberg Ph., *Przegl. Epidemiol.*, **1**, 233 (1921)
10. Eisenberg Ph., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **105**, 151 (1927)
11. Eisenberg Ph., *Sprawozd. PAU*, **41**, 145 (1936)
12. Eisenberg Ph., *ibidem*, **41**, 178 (1936)
13. Eisenberg Ph., *ibidem*, **41**, 223 (1936)
14. Eisenberg Ph., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Med.*, 251 (1936)
15. Eisenberg Ph., *ibidem*, 451 (1936)
16. Wolberg A., *Med. Dośw. Społ.*, **23**, 372 (1938)

44) Systematyka i gatunek u bakterii

1. Fleck L., *Pol. Gazeta Lek.*, **10**, 522 (1931)
2. Fleck L., *ibidem*, **10**, 536 (1931)
3. Gieszczykiewicz M., *Kosmos, B*, **64**, 221 (1939)
4. Gieszczykiewicz M., *Int. Bull. Acad. Sci., Cl. Mat. Nat.*, **9** (1939)

45) Prace Chrząszcz T. nad fermentacją cytrynową

1. Chrząszcz T., *Centr. Bakteriolog., II*, **7**, 326 (1901)
2. Chrząszcz T., *ibidem*, **13**, 144 (1904)
3. Chrząszcz T., Tiukow D., *Biochem. Zeit.*, **207**, 39 (1929)
4. Chrząszcz T., Tiukow D., *ibidem*, **207**, 106 (1929)

5. Chrząszcz T., Tiukow D., *ibidem*, **229**, 343 (1930)
6. Chrząszcz T., Tiukow D., *ibidem*, **242**, 137 (1931)
7. Chrząszcz T., Tiukow D., Zakomorny M., *ibidem*, **250**, 254 (1932)
8. Chrząszcz T., Tiukow D., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **26**, 71 (1931)
9. Chrząszcz T., Zakomorny M., *Biochem. Zeit.*, **156**, 167 (1933)
10. Chrząszcz T., Zakomorny M., *ibidem*, **263**, 105 (1933)
11. Chrząszcz T., Pisula F., *ibidem*, **266**, 29 (1933)
12. Chrząszcz T., Zakomorny M., *Roczn. N. Roln. Leśn.*, **33**, 180 (1934)

46) Wzrost bakterii

1. Eisenberg Ph., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **82**, 209 (1919)
2. Eisenberg Ph., *Przegl. Epidemiol.*, **2**, 368 (1922)
3. Kopaczewski W., *C. r. Acad. Sci., Paris*, **177**, 1336 (1923)
4. Ławrynowicz A., Piotrowska H., *Lek. Wojsk.*, **17**, 215 (1931)
5. Sierakowski S., Zajdel R., Modrzewska Z., Rabinowicz H., Salomon E., *C. r. Soc. Biol.*, **89**, 1936 (1923)
6. Sierakowski S., Zajdel R., *Biochem. Zeit.*, **152**, 111 (1924)
7. Sierakowski S., Zajdel R., *C. r. Soc. Biol.*, **90**, 1108 (1924)
8. Sierakowski S., Łęczycka E., *Med. Dośw. Społ.*, **15**, 426 (1932)
9. Sierakowski S., Łęczycka E., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **127**, 486 (1933)

47) Kolonie bakteryjne

1. Fleck L., Elsterowa E., *Pol. Gazeta Lek.*, **10**, 525 (1931)
2. Sierakowski S., *Acta Biol. Exp.*, **12**, 162 (1938)
3. Trawiński A., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **90**, 17 (1923)
4. Trawiński A., *ibidem*, **116**, 423 (1930)
5. Waksówna M., *Med. Dośw. Społ.*, **24**, 200 (1939)

47a) Po roku 1945

1. Żebrowski S., *Wojsk. Przegl. Wet.*, **10**, 140 (1950)

48) Fizjologia drobnoustrojów

1. Górski M., Dąbrowska O., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **14**, 445 (1925)
2. Górski F., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Mat. Nat.*, **89** (1937)
3. Horowicz W., *Med. Dośw. Społ.*, **21**, 425 (1936)
4. Kołodna G., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **14**, 409 (1937)
5. Korczewski M., *Rozpr. PAU*, **59**, 29 (1921)
6. Korczewski M., *Kosmos*, **47**, 510 (1922)
7. Kozłowski A., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **11**, 271 (1934)
8. Lipska I., *ibidem*, **2**, 161 (1924)
9. Lipska I., *ibidem*, **3**, 145 (1925)
10. Lipska I., *ibidem*, **4**, 1 (1926)
11. Lipska I., *ibidem*, **4**, 52 (1926)
12. Lipska I., *Pam. Inst. Puławskiego*, **8**, 549 (1927)
13. Lipska I., *Pam. PINGW*, **9**, 508 (1928)
14. Lityński T., *Biol. Lek.*, **17**, 79 (1938)
15. Ławrynowicz A., Stankowska M., *Med. Dośw. Społ.*, **18**, 23 (1934)
16. Łypaciewicz J., *C. r. Soc. Sci., Varsoviae, Cl. IV*, **22**, Nr 1-2 (1929)

17. Łypacewicz J., *Acta Soc. Botan. Pol.*, 7, 553 (1930)
18. Moycho W., *C. r. Acad. Sci., Paris*, 48, 284 (1928)
19. Moycho W., *Acta Soc. Botan. Pol.*, 7, 337 (1930)
20. Moycho W., *ibidem*, 10, 417 (1933)
21. Polak F., *Biochem. Zeit.*, 212, 363 (1929)
22. Protowa Z., *Rozpr. PAU, Ser. III*, 131 (1923/24)
23. Protowa Z., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Mat. Nat.*, 61 (1923)
24. Ratner B., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 320 (1938)
25. Redel-Cheftel R., *Acta Soc. Botan. Pol.*, 7, 615 (1930)
26. Sierakowski Z., *Biochem. Zeit.*, 152, 15 (1924)
27. Stekiewicz S., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 48 (1938)
28. Supniewski W., *C. r. Soc. Biol.*, 89, 1377 (1923)
29. Supniewski W., *ibidem*, 89, 1379 (1923)
30. Supniewski W., *Biochem. Zeit.*, 146, 522 (1924)
31. Supniewski W., *ibidem*, 154, 90 (1924)
32. Supniewski W., *ibidem*, 154, 98 (1924)
33. Supniewski W., *C. r. Soc. Biol.*, 90, 1111 (1924)
34. Supniewski W., Hano J., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Med.*, 625 (1935)
35. Supniewski W., Hano J., *Rozpr. PAU*, 40, 303 (1935)
36. Sym E., *Acta Biol. Exp.*, 11, 104 (1937)
37. Tychowski A., Kobel M., *Biochem. Zeit.*, 209, 134 (1929)
38. Vorbrodt W., *Bull. Acad. Pol. Sci., Cl. Sci. Mat. Nat.*, 71 (1919)
39. Vorbrodt W., *Rozpr. PAU*, 59, 223 (1919/20)
40. Vorbrodt W., *Bull. Acad. Sci. Pol., Cl. Mat. Nat.*, 134 (1921)
41. Vorbrodt W., *Kosmos, A*, 47, 291 (1922)
42. Vorbrodt W., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Mat. Nat.*, 517 (1926)
43. Vorbrodt W., *Kosmos, A*, 52, 433 (1927)
44. Vorbrodt W., *Acta Biol. Exp.*, 1, 1 (1928)
45. Vorbrodt W., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Math. Nat.*, 85 (1934)
46. Wolberg A., *Med. Dośw. Społ.*, 23, 372 (1938)

48a) Po roku 1945

1. Bassalik K., *Chemia i Technika*, 3 (1949)
2. Eckstein, *ibidem*, 3 (1949)
3. Głębocki T., Jałowicki J., Sym E.A., *Bull. Inst. Mar. Trop. Med.*, 3, 35 (1950)
4. Januszkiewicz I., Morzycka M., Sym E.A., Sierakowska R., *Bull. Inst. Mar. Trop. Med.*, 3, 49 (1950)
5. Januszkiewicz I., Morzycka J., Sym E.A., Sierakowska R., *Przegl. Epidemiol.*, 4, 140 (1950)
6. Palewicz F., *ibidem*, 3, 231 (1949)
7. Palewicz F., *Bull. Inst. Mar. Trop. Med.*, 2, 135 (1949)
8. Sym E.A., *Post. Hig. Med. Dośw.*, 1, 69 (1946)
9. Sym E.A., *Med. Dośw. Społ.*, 25, 3 (1946)
10. Sym E.A., *ibidem*, 25, 295 (1947)
11. Sym E.A., *Przegl. Epidemiol.*, 3, 205 (1949)
12. Sym E.A., *ibidem*, 3, 216 (1949)
13. Sym E.A., *Bull. Inst. Mar. Trop. Med.*, 2, 185 (1949)
14. Sym E.A., *ibidem*, 2, 121 (1949)
15. Sym E.A., *ibidem*, 3, 3 (1950)
16. Skarżyński B., Czekałowski J., *Nature*, 158, 304 (1946)
17. Szafranski P., Sym E.A., *Bull. Inst. Mar. Trop. Med.*, 3, 25 (1950)
18. Westfal J., *ibidem*, 2, 173 (1949)

19. Westfal J., *Przegl. Epidemiol.*, **3**, 257 (1949)
20. Westfal J., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 233 (1950)

49) Wpływ czynników fizyko-chemicznych (vide także poz. 43)

1. Borkowski L., *Acta Biol. Exp.*, **9**, 209 (1935)
2. Bujwid O., *Warsz. Czasop. Lek.*, **2**, 276 (1925)
3. Gekelman G., *Med. Dośw. Spół.*, **21**, 259 (1936)
4. Gieszczykiewicz M., *ibidem*, **8**, 43 (1927)
5. Landesman M., *ibidem*, **18**, 206 (1934)
6. Lebenbaum M., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **7**, 583 (1930)
7. Lurje R., *Med. Dośw. Spół.*, **18**, 232 (1934)
8. Ławrynowicz A., *Wszechświat*, **34**, 3 (1928)
9. Ławrynowicz A., Piotrowska H., *Lek. Wojsk.*, **17**, 215 (1931)
10. Ławrynowicz A., *Pol. Gazeta Lek.*, **10**, 345 (1931)
11. Macierewicz-Strączyńska M., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **14**, 361 (1937)
12. Rywosz D., *Przegl. Epidemiol.*, **1**, 525 (1921)
13. Rywosz D., *ibidem*, **2**, 324 (1922)
14. Sierakowski S., *Med. Dośw. Spół.*, **1**, 79 (1923)
15. Sierakowski S., Zajdel R., *C.r. Soc. Biol.*, **90**, 704 (1924)
16. Sierakowski S., Zajdel R., *ibidem*, **90**, 704 (1924)
17. Srebrny Z., *Med. Komp. Lek.*, 91 (1918)
18. Srebrny Z., *ibidem*, 100 (1918)
19. Sterling-Okuniewski S., Kawecki T., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Med.*, 171 (1931)
20. Supniewski W., Hano J., *Sprawozd. PAU*, **38**, 20 (1933)
21. Supniewski W., Hano J., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Med.*, 181 (1933)
22. Supniewski W., Hano J., *ibidem*, 461 (1934)
23. Supniewski W., Hano J., *ibidem*, 549 (1935)
24. Supniewski W., Hano J., *Rozpr. PAU*, **40**, 211 (1935)
25. Supniewski W., Hano J., *ibidem*, **41**, 150 (1936)
26. Supniewski W., Hano J., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Med.*, 375 (1936)
27. Trop-Kryńska C., Kryszyńska N., *Med. Dośw. Spół.*, **24**, 155 (1939)
28. Wysokiński J., *Wiad. Wet.*, **13**, 464 (1934)
29. Zieliński M., *Kosmos, B*, **58**, 191 (1933)

49a) Po roku 1945

1. Bekierkunst A., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 503 (1950)
2. Dżułyńska I., Mikulaszek E., *ibidem*, **3**, 48 (1951)
3. Kuryłowicz W., *Chemia i Technika*, 3 (1949)
4. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., Rzucidło L., *Pol. Tyg. Lek.*, **4**, 947 (1949)
5. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., Rzucidło L., *ibidem*, **5**, 1084 (1950)
6. Kuryłowicz W., Mikulaszek E., Rzucidło L., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 108 (1950)
7. Szynekiewicz D., *Wszechświat*, 56 (1948)

50) Antagonizm

1. Arnauld C., Kopaczewski W., Rosnowski M., *C. r. Acad. Sci., Paris*, **185**, 153 (1927)
2. Brokman H., Przesmycki F., *Med. Dośw. Spół.*, **16**, 382 (1933)
3. Finik Z., *Rozpr. Biol., Lwów*, **8**, 92 (1930)
4. Flam J., Ber A., *Warsz. Czasop. Lek.*, **10**, Nr 20 (1933)
5. Kopaczewski W., *Arch. Mikrobiol.*, **2**, 187 (1924)

6. Lande A., *Med. Dośw. Społ.*, **23**, 18 (1938)
7. Lande A., *ibidem*, **24**, 97 (1939)
8. Piasecka-Zeyland E., Zeyland J., *Gruźlica*, **12**, 271 (1937)
9. Piasecka-Zeyland E., Zeyland J., *ibidem*, **13**, Nr 1 (1938)

50a) Po roku 1945

1. Kuryłowicz W., Ślopek S., *Przegl. Lek.*, **3**, 217 (1947)
2. Lachowicz T., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **1**, 52 (1949)
3. Ławrynowicz A., Mrozowska-Kotełko K., *ibidem*, **1**, 106 (1949)
4. Morawiecki J., *ibidem*, **1**, 86 (1949)

51) Zmienność bakterii

1. Bohdanowicz Z., *Wszechświat*, **34**, 253 (1928)
2. Bohdanowicz Z., *ibidem*, **38**, 80 (1932)
3. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 682 (1932)
4. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *ibidem*, **15**, 84 (1932)
5. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *ibidem*, **17**, 226 (1933)
6. Bujwid O., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **106**, , 20 (1928)
7. Eisenberg Ph., *ibidem*, **80**, 385 (1918)
8. Eisenberg Ph., *ibidem*, **82**, 401 (1923)
9. Fejgin B., *C. r. Soc. Biol.*, **89**, 1381 (1923)
10. Fejgin B., *Pam. XII Zj. Lek. Przyrodn.*, Warszawa, **2**, 302 (1926)
11. Fejgin B., *ibidem*, **2**, 303 (1926)
12. Fejgin B., *Warsz. Czasop. Lek.*, **4**, 694 (1927)
13. Fejgin B., Epstein T., *C. r. Soc. Biol.*, **95**, 908 (1927)
14. Fejgin B., Łazarewicz M., *ibidem*, **96**, 342 (1927)
15. Fejgin B., *ibidem*, **96**, 1490 (1927)
16. Fejgin B., *Med. Dośw. Społ.*, **9**, 276 (1928)
17. Fejgin B., *C. r. Soc. Biol.*, **113**, 201 (1933)
18. Fleck L., Elsterowa O., *Pol. Gazeta Lek.*, **10**, 522 (1921)
19. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *C. r. Soc. Biol.*, **100**, 1149 (1929)
20. Frendzłowa J., Szymanowski Z., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 591 (1932)
21. Hirszfild L., Zajdel L., *C. r. Soc. Biol.*, **90**, 1104 (1924)
22. Ławrynowicz A., *Pol. Gazeta Lek.*, **5**, 543 (1926)
23. Matuszewski T., *Kosmos, B*, **63**, 351 (1938)
24. Szymanowski Z., *Med. Dośw. Społ.*, **12**, 151 (1930)
25. Szymanowski Z., *Wiad. Wet.*, **9**, 360 (1930)

52) Metody laboratoryjne

1. Bohdanowicz Z., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 824 (1932)
2. Bohdanowicz Z., Ławrynowicz A., *ibidem*, **15**, 84 (1932)
3. Brill J., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **126**, 54 (1932)
4. Brill J., *Med. Dośw. Społ.*, **16**, 470 (1933)
5. Bujwid O., *Przegl. Epidemiol.*, **1**, 498 (1921)
6. Dobrowolski L., *Med. Dośw. Społ.*, **4**, 300 (1925)
7. Dworecki J., *ibidem*, **23**, 99 (1938)
8. Eisenberg Ph., *Wien. Klin. Wochenschr.*, 117 (1918)
9. Eisenberg Ph., *Przegl. Epidemiol.*, **1**, 350 (1920/21)
10. Elsterowa O., Fleck L., *Wiad. Lek.*, **1**, 15 (1928)

11. Ferstówna F., *Med. Dośw. Społ.*, **22**, 83 (1937)
12. Goldberżanka J., *ibidem*, **8**, 121 (1927)
13. Gröer F., Srnka J., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **82**, 333 (1919)
14. Karbowski W., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 823 (1932)
15. Karpman L., *ibidem*, **21**, 255 (1936)
16. Kornberżanka M., Tannenbaumówna N., *ibidem*, **8**, 412 (1927)
17. Kozłowski A., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **11**, 271 (1934)
18. Kozłowski A., *ibidem*, **11**, 275 (1934)
19. Ławrynowicz A., Stankowska M., *Med. Dośw. Społ.*, **18**, 229 (1934)
20. Ławrynowicz A., *Pol. Gazeta Lek.*, **16**, 573 (1937)
21. Perelzonówna H., *Med. Dośw. Społ.*, **23**, 486 (1938)
22. Ryzmanówna I., *ibidem*, **23**, 331 (1938)
23. Sierakowski S., *Przegl. Epidemiol.*, **1**, 500 (1921)
24. Sierakowski S., *ibidem*, **2**, 1 (1922)
25. Sierakowski S., *ibidem*, **2**, 357 (1922)
26. Sierakowski S., *Med. Dośw. Społ.*, **1**, 79 (1923)
27. Sierakowski S., *Pol. Gazeta Lek.*, **2**, 729 (1923)
28. Sierakowski S., *Med. Dośw. Społ.*, **3**, 101 (1924)
29. Sierakowski S., *ibidem*, **8**, 419 (1927)
30. Sierakowski S., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **142**, 213 (1938)
31. Sterling-Okuniewski S., *Przegl. Epidemiol.*, **2**, 363 (1922)
32. Wróblewski W., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, **114**, 158 (1929)
33. Wróblewski W., *Med. Dośw. Społ.*, **14**, 808 (1932)

52a) Po roku 1945

1. Bagdasarian G., Kuryłowicz W., Woźnicka W., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 172 (1950)
2. Bławat F., *Przegl. Epidemiol.*, **3**, 187 (1949)
3. Rzucidło L., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **1**, 40 (1949)
4. Sierakowski S., *ibidem*, **1**, 398 (1949)

53) Teoria liczenia bakterii

1. Iwaszkiewicz K., Neyman J., *Acta Biol., Exp.*, **6**, 101 (1931)
2. Matuszewski T., *Przemysł Roln.*, 268 (1932)
3. Matuszewski T., Supińska J., *Med. Dośw. Społ.*, **16**, 389 (1933)
4. Matuszewski T., Supińska J., *ibidem*, **16**, 415 (1933)
5. Matuszewski T., *ibidem*, **17**, 439 (1933)
6. Matuszewski T., Neyman J., Supińska J., *J. Statist. Soc., London, Suppl.*, **2**, 12 (1935)
7. Matuszewski T., *Med. Dośw. Społ.*, **18**, 313 (1934)
8. Matuszewski T., Supińska J., *Zentr. Bakteriolog., II*, **96**, 369 (1937)
9. Supińska J., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 440 (1933)
10. Supińska J., *ibidem*, **18**, 301 (1934)
11. Supińska J., *Zentr. Bakteriolog., II*, **96**, 369 (1937)

54) *Rhizobium*

1. Bazarewski S., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **17**, 1 (1927)
2. Bazarewski S., *ibidem*, **21**, 473 (1929)
3. Białosuknia W., Klott C., *ibidem*, **9**, 288 (1923)
4. Białosuknia W., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Mat. Nat.*, 729 (1924)
5. Białosuknia W., Kaczkowski B., *C. r. Soc. Biol.*, **90**, 1196 (1924)

6. Erlach M., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **14**, 343 (1937)
7. Górski M., Dąbrowska O., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **14**, 445 (1925)
8. Marszewska-Ziemięcka J., *C. r. Int. Contr. Microbiol.*, New York, (1939)
9. Sembrat Z., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **11**, 333 (1934)
10. Śnieszko S., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Mat. Nat.*, **55** (1928)
11. Śnieszko S., *Rozpr. Wydz. Mat, Przyr. PAU, B*, **68**, 1 (1928)

54a) Po roku 1945

1. Gołębiowska J., *Biul. CIR*, **1**, 20 (1951)
2. Gołębiowska J., *ibidem*, **1**, 21 (1951)
3. Marszewska-Ziemięcka J., Gołębiowska J., *Ann. UMCS, E*, **3**, 173 (1948)
4. Marszewska-Ziemięcka J., Gołębiowska J., *Biul. CIR*, **1**, 1 (1951)
5. Nowotny-Mieczynska A., Gołębiowska J., *Problemy symbiotycznego wiązania azotu*. PWRiL, Warszawa 1952

55) *Azotobacter*

1. Bassalik K., Neugebauer J., *Sprawozd. TN Warsz., Wydz. IV*, **23**, 108 (1930)
2. Bassalik K., Neugebauer J., *C. r. Soc. Biol. Varsoviae*, **23**, 108 (1930)
3. Bassalik K., Neugebauer J., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **8**, 213 (1931)
4. Bassalik K., Neugebauer J., *ibidem*, **10**, 481 (1933)
5. Bassalik K., *ibidem*, **11**, 581 (1934)
6. Bassalik K., Neugebauer J., *ibidem*, **8**, 213 (1937)
7. Flancówna P., *ibidem*, **10**, 521 (1933)
8. Kotkówna F., *ibidem*, **8**, 47 (1931)
9. Kovats J., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Mat. Nat.*, **91** (1938)
10. Krzemieniewski S., Kovats J., *ibidem*, **169** (1938)
11. Lebenbaum M., *Sprawozd. TN Warsz., Wydz. IV*, **24**, 1 (1931)
12. Lebenbaum M., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **9**, 207 (1932)
13. Marszewska-Ziemięcka J., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Mat. Nat.*, **18** (1922)
14. Marszewska-Ziemięcka J., *Conf. Pedol.*, Prague (1922)
15. Marszewska-Ziemięcka J., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **10**, 1 (1923)
16. Marszewska-Ziemięcka J., Winogradski S., *C. r. I Congr. Soil Sci.*, Washington (1927)
17. Marszewska-Ziemięcka J., *Roczn. Nauk. Roln. Leśn.*, **22**, 343 (1929)
18. Marszewska-Ziemięcka J., *ibidem*, **22**, 3 (1932)
19. Marszewska-Ziemięcka J., *J. Agr. Sci.*, **22**, 797 (1932)
20. Pietruszczyński Z., *Roczn. Nauk. Roln. Leśn.*, **9**, 235 (1923)

55a) Po roku 1945

1. Duda J., *Prace Kom. Nauk Roln. Leśn. Poznańskiego TPN*, (1950)

56) Mikrobiologia gleby

1. Gąsiorowski N., Kuryłowicz W., Meisel H., Mikulaszek E., *Kosmos, B*, **62**, 259 (1937)
2. Grundland A., *Med. Dośw. Społ.*, **24**, 193 (1939)
3. Kleczkowska J., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **39**, 322 (1937)
4. Krzemieniewska H., *Kosmos, B*, **52**, 50 (1927)
5. Krzemieniewska H., Krzemieniewski S., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **3**, 141 (1927)
6. Marszewska-Ziemięcka J., *C. r. IV Congr. Pedol.*, Rome (1924)
7. Marszewska-Ziemięcka J., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **21**, 79 (1929)

8. Marszewska-Ziemięcka J., *ibidem*, **21**, 321 (1929)
9. Marszewska-Ziemięcka J., *ibidem*, **21**, 267 (1929)
10. Marszewska-Ziemięcka J., Ak. Nauk Techn., Warszawa, Rozprawy (1930)
11. Marszewska-Ziemięcka J., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **25**, 313 (1931)
12. Marszewska-Ziemięcka J., *Wszechświat*, **8** (1932)
13. Marszewska-Ziemięcka J., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **33**, 23 (1934)
14. Marszewska-Ziemięcka J., *Zentr. Bakteriolog.*, **II**, **91**, 379 (1935)
15. Marszewska-Ziemięcka J., Karnicka H., *C. r. III Congr. Soil Sci.*, Oxford (1935)
16. Marszewska-Ziemięcka J., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **43**, 257 (1937)
17. Marszewska-Ziemięcka J., Gołębiowska Z., *Dośw. Roln.*, **1**, 255 (1938)
18. Marszewska-Ziemięcka J., *Trans. III Comm., Int. Soc. Soil Sci.*, **1**, 149 (1939)
19. Swederski W., *Pam. PINGW*, **15**, 143 (1934)
20. Śnieszko S., Norman A.G., Kleczkowska J., *Med. Dośw. Społ.*, **23**, 153 (1938)

56a) Po roku 1945

1. Gołębiowska J., *Ann. UMCS, E*, **3**, 207 (1948)
2. Kuźniar K., *Inst. Bad. Leśn., Ser. A*, Nr 50 (1948)
3. Maliszewska W., *Ann. UMCS, E*, **4**, 37 (1949)
4. Marszewska-Ziemięcka J., Gołębiowska J., *Proc. IV Int. Congr. Microbiol.*, Kopenhagen, 495 (1949)
5. Marszewska-Ziemięcka J., *Post. Hig. Med. Dośw.*, **1**, 147 (1949)
6. Marszewska-Ziemięcka J., Gołębiowska J., Bossak-Hauke T., *Rocz. Nauk Roln. Leśn.*, **53**, 354 (1950)
7. Marszewska-Ziemięcka J., *Post. Wiedzy Roln.*, z. 1-2, 91 (1950)
8. Michniewicz M., *Ann. UMCS, E*, **4**, 413 (1949)
9. Michniewicz M., *ibidem, C*, **4**, 19 (1951)
10. Piechowska M., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 313 (1950)

57) Bakterie siarkowe, wodorowe i żelaziste

A) Bakterie wodorowe

1. Grzymańska H., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **5**, 13 (1928)

B) Bakterie siarkowe

2. Turowska I., *Kosmos, B*, **54**, 517 (1929)
3. Turowska I., *Bull. Int. Acad. Sci. Pol., Cl. Sci. Mat. Nat.*, **45** (1933)
4. Turowska I., *ibidem*, 130 (1933)
5. Turowska I., *ibidem*, 139 (1933)

C) Bakterie żelaziste

6. Turowska I., *ibidem*, 255 (1929)
7. Turowska I., *Rozpr. PAU*, **69** (1929)
8. Starmach K., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **13**, 127 (1936)

58) Bakterie rozkładające błonnik

1. Bojanowski R., *Zentr. Bakteriolog.*, **II**, **64**, 222 (1925)
2. Bormanowa L., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 178 (1935)
3. Dratwer I., *Wiad. Wet.*, **12**, 430 (1933)

4. Felsz-Karnicka H., *Pam. PINGW*, **16**, 1 (1936)
5. Frydmanowa G., *Med. Dośw. Społ.*, **21**, 23 (1936)
6. Gekelman G., *ibidem*, **21**, 259 (1936)
7. Gutgisser A. (Drozdowicz A.), *Acta Soc. Botan. Pol.*, **13**, 327 (1936)
8. Judowicz Z., *Med. Dośw. Społ.*, **15**, 64 (1932)
9. Judowicz Z., *ibidem*, **15**, 82 (1932)
10. Judowicz Z., *ibidem*, **19**, 280 (1934)
11. Konieczny W., *ibidem*, **17**, 412 (1933)
12. Ławrynowicz A., *ibidem*, **17**, 395 (1933)
13. Ławrynowicz A., *Pol. Gazeta Lek.*, **15**, 643 (1936)
14. Motiuk R., *Wiad. Wet.*, **13**, 631 (1934)
15. Piotrowska H., *Pol. Gazeta Lek.*, **12**, 74 (1933)
16. Sembrat Z., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 409 (1933)
17. Śnieszko S., *Zentr. Bakteriolog.*, **II**, **78**, 375 (1929)
18. Śnieszko S., Kimball N., *ibidem*, **88**, 393 (1933)
19. Śnieszko S., *ibidem*, **88**, 403 (1933)
20. Śnieszko S., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 405 (1933)
21. Śnieszko S., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **11**, 51 (1934)
22. Śnieszko S., *Proc. II Int. Congr. Microbiol.*, London, 137 (1937)
23. Turnerówna R., *Med. Dośw. Społ.*, **17**, 1 (1933)
24. Wolberg A., *ibidem*, **21**, 33 (1936)
25. Zaremska R., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **13**, 355 (1936)

58a) Po roku 1945

1. Gołębiowska J., *Ann. UMCS, E*, **2**, 225 (1947)
2. Kąkolówna H., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 132 (1950)

59) Bakteryjny rozkład węglowodorów

1. Epstein E., *Sprawozd. Pos. TN Warsz., Wydz. IV*, **22**, 126 (1929)

60) Bakteryjne choroby roślin

1. Edelstein-Kosowa R., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **4**, 495 (1933)
2. Paluch J., *ibidem*, **15**, 37 (1938)
3. Starmach K., *ibidem*, **7**, 435 (1930)
4. Stec-Rouppertowa W., *Ann. Mycol.*, **34**, 59 (1936)
5. Strzałkowska H., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **7**, 549 (1930)

60a) Po roku 1945

1. Gondek J., *Sprawozd. PAU*, **52**, 448 (1951)
2. Skrzyńska J., Smyk B., *Vest. Karl. Cesk. Spol. Nauk., Tr. Mat. Prir.*, **11** (1949)

61) Mikrobiologia wody

1. Feinsteinówna A., *Med. Dośw. Społ.*, **16**, 89 (1933)
2. Kirkor T., *ibidem*, **14**, 830 (1932)
3. Lebenbaum M., *Sprawozd. TN Warsz., Wydz. IV*, **24**, 1 (1932)
4. Lebenbaum M., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **9**, 207 (1932)
5. P.Z.H. (oprac. wspólne), *Med. Dośw. Społ.*, **12**, 275 (1932)

61a) Po roku 1945

1. Buczowski Z., Buczowska Z., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **3**, 329 (1951)
2. Morzycki J., Morzycka H., *Bull. Inst. Mar. Trop. Med.*, **2**, 31 (1949)

62) Mikrobiologia powietrza

1. Pitulanka-Skrzyńska I., *Pam. PINGW*, **17**, 58 (1937)
2. Pitulanka-Skrzyńska I., *Med. Dośw. Społ.*, **23**, 104 (1938)

62a) Po roku 1945

1. Ciubra K., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **3**, 158 (1951)
2. Skrzyńska-Pitulanka J., *Przegl. Lek.*, **4**, 118 (1948)
3. Skrzyńska-Pitulanka J., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **1**, 296 (1949)
4. Skrzyńska-Pitulanka J., *ibidem*, **1**, 403 (1949)

63) Mikrobiologia mleka i przetworów

1. Amzelówna R., *Med. Dośw. Społ.*, **18**, z. 1–2 (1934)
2. Burbianka M., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **8**, 197 (1931)
3. Dłużewski St., *Pol. Gazeta Lek.*, **8**, 589 (1929)
4. Doberska-Mayowa I., *Med. Dośw. Społ.*, **15**, 246 (1932)
5. Feiner-Bortenstein E., *ibidem*, **19**, 285 (1934)
6. Golba J., *Pol. Gazeta Lek.*, **18**, 714 (1939)
7. Hryniewicz M., Ławrynowicz A., Wasilewska-Mironowiczowa E., *ibidem*, **8**, Nr 51 (1929)
8. Hryniewicz M., Wasilewska-Mironowiczowa E., *ibidem*, **8**, 656 (1929)
9. Hryniewicz M., Ławrynowicz A., *Med. Dośw. Społ.*, **15**, 243 (1932)
10. Hryniewicz M., *Gruźlica*, **8**, Nr 4 (1933)
11. Kornblum E., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **9**, 421 (1932)
12. Kuryłowicz W., *Med. Dośw. Społ.*, **20**, 501 (1936)
13. Lipska J., *Pam. PINGW*, **10**, 422 (1929)
14. Ławrynowicz A., *Zdrowie Publ.*, Nr 9 (1934)
15. Ławrynowicz A., *ibidem*, Nr 1 (1935)
16. Matuszewski E., *Med. Dośw. Społ.*, **15**, 408 (1933)
17. Matuszewski T., *ibidem*, **18**, Nr 5/6 (1934)
18. Matuszewski T., Supińska J., *ibidem*, **35**, 249 (1935)
19. Matuszewski T., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **40**, 355 (1938)
20. Matuszewski T., *ibidem*, **40**, 362 (1938)
21. Matuszewski T., Supińska J., *Zentr. Bakteriolog.*, **II**, **101**, 45 (1939)
22. Matuszewski T., Supińska J., *ibidem*, **101**, 55 (1939)
23. Matuszewski T., Supińska J., *ibidem*, **101**, 60 (1939)
24. Pijanowski E., Supińska J., Matuszewski T., *Roczn. Nauk Roln. Leśn.*, **38**, 1 (1937)
25. Ratajówna K., *Acta Soc. Botan. Pol.*, **15**, 251 (1938)
26. Ratajówna K., *Med. Dośw. Społ.*, **23**, 85 (1938)
27. Rotkopfówna M., *ibidem*, **16**, 505 (1933)
28. Rozentalówna E., *ibidem*, **23**, 474 (1938)
29. Szperówna J., *ibidem*, **19**, Nr 5/6 (1936)

63a) Po roku 1945

1. Grabiec S., Szybalski W., Tuszyński W., *Bull. Inst. Mar. Trop. Med.*, **2**, 227 (1949)
2. Grabiec S., Szybalski W., Tuszyński W., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, **2**, 311 (1950)

3. Horubała A., Król-Żuchowska B., Obal J., *Ann. UMCS, E*, 6, 283 (1951)
4. Kunicki-Golgfinger Wł., *Med. Wet.*, 4, 439 (1948)
5. Michalska I., *Przem. Roln. Spoż.*, 3, 13 (1949)
6. Michalska I., Tilgner D.J., *ibidem*, 3, 104 (1949)
7. Michalska I., *ibidem*, 3, 163 (1949)
8. Skrzyńska-Pitulanka J., *Przegl. Lek.*, 5, 231 (1949)
9. Skrzyńska-Pitulanka J., *Przem. Roln. Spoż.*, 3, 7 (1949)
10. Smyk B., *Poradn. Mlecz.*, 11, 99 (1951)
11. Supińska-Jakubowska J., *Med. Dośw. Mikrobiol.*, 2, 307 (1950)
12. Supińska-Jakubowska J., *ibidem*, 2, 310 (1950)
13. Szember A., *Ann. UMCS, E*, 5, 221 (1950)

64) Ochrona przeciwgrzybowa

1. Iwanowski W., *Med. Dośw. Społ.*, 14, 817 (1932)
2. Wałek-Czarnecka A., *ibidem*, 14, 812 (1932)
3. Wałek-Czarnecka A., *Acta Soc. Botan. Pol.*, 10, 179 (1933)

Dodatkowe-symbioza

1. Błądowski R., *Kosmos, B*, 52, 253 (1927)
2. Baumatz S., *Zentr. Bakteriolog., I, O.*, 95, 191 (1925)
3. Gajewska J., Piotrowska H., *Med. Dośw. Społ.*, 8, 143 (1927)
4. Goldberżanka C., *ibidem*, 12, 388 (1930)
5. Goldmanówna J., *Arch. Hydrobiol. Rybac.*, 2, 183 (1927)
6. Heitzman-Zabłocka W., *Bull. Int. Acad. Polon. Sci., Cl. Sci. Mat. Nat.*, 93 (1936)
7. Ingbermanówna R., *Med. Dośw. Społ.*, 13, 73 (1931)
8. Kornberżanka M., *ibidem*, 12, 39 (1931)
9. Kossowska D., *Wiad. Wet.*, 8, 321 (1929)
10. Tennenbaumówna N., *Med. Dośw. Społ.*, 10, 426 (1929)

Dodatkowe – wojna bakteriologiczna

1. Gieszczykiewicz M., *Pol. Gazeta Lek.*, 15, 349 (1936)
2. Owczarewicz L., *Możliwości wojny bakteriologicznej. Vademecum obrony przeciwlotniczej*, Warszawa (1935)

Dodatkowe – historia mikrobiologii

1. Śnieszko S., *Biol. Lek.*, 155 (1939)